



## **KIT DE EDUCAȚIE ELECTORALĂ**



# CUPRINS

|                                                 |           |
|-------------------------------------------------|-----------|
| <b>CUPRINS</b>                                  | <b>3</b>  |
| <b>INTRODUCERE</b>                              | <b>4</b>  |
| <b>REPERE METODOLOGICE</b>                      | <b>5</b>  |
| <i>Cui îi este destinat Kitul?</i>              | <b>5</b>  |
| <i>Ce conține Kitul?</i>                        | <b>5</b>  |
| <i>Ce finalități urmărește Kitul?</i>           | <b>7</b>  |
| <i>Ce perspectivă metodologică încurajează?</i> | <b>8</b>  |
| <b>RESURSE CICDE</b>                            | <b>10</b> |
| <i>Ce teme puteți găsi în acest Kit?</i>        | <b>10</b> |
| <i>Activități în școală</i>                     | <b>10</b> |
| <i>Activități în grădiniță</i>                  | <b>10</b> |
| <i>Activități de energizare</i>                 | <b>10</b> |
| <b>ACTIVITĂȚI ÎN GRĂDINIȚĂ</b>                  | <b>68</b> |
| <b>ACTIVITĂȚI DE ENERGIZARE</b>                 | <b>90</b> |

# INTRODUCERE

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) este o instituție publică fondată de către Comisia Electorală Centrală în data de 9 decembrie 2011, care realizează activități de instruire, educație, cercetare și informare în domeniul electoral. De la o instituție al cărei mandat de bază era instruirea funcționarilor electorali, CICDE a ajuns să fie un adevărat laborator de formare a competențelor electorale la copii, tineri și adulți.

CICDE este o comunitate de formatori uniți în jurul echipei de bază, specializați în instruirea actorilor electorali din Republica Moldova și în promovarea valorilor democrației participative.

Educarea unor cetățeni activi trebuie să înceapă din fragedă copilărie și să continue pe tot traseul educațional. Pentru aceasta, instituția realizează activități și elaborează o multitudine de produse de educație civică și electorală pentru diferite categorii de vârstă.

## REPERE METODOLOGICE

### Cui îi este destinat Kitul?

Kitul de educație electorală (Kitul) este destinat cadrelor didactice, formatorilor și formatoarelor, facilitatorilor și facilitatoarelor, bibliotecarilor și bibliotecarelor interesate de domeniul educației electorale.

Kitul însumează o serie de activități de educație electorală pentru elevii claselor primare, gimnaziale și liceale, iar anumite teme (cu proiecte desfășurate) sunt destinate copiilor de la grădinițe. După caz, anumite teme pot fi adaptate, iar activitățile de energizare, în mare parte, pot fi utilizate pentru toate categoriile de vârstă.

### Ce conține Kitul?

Temele de educație electorală se raportează la 3 module/domenii tematice:

- I. Democrație și stat de drept
- II. Organizarea alegerilor
- III. Participare civică.

De asemenea, Kitul include un capitol dedicat exercițiilor de energizare.

Fiecare temă este structurată în baza unui algoritm unic și include:

1. Modulul/tema
2. Obiectivele
3. Grupul-țintă
4. Durata estimativă de timp
5. Materialele didactice necesare
6. Tehnici și metode didactice
7. Etapele și descrierea activității.

Fiecare din cele 7 etape este reprezentată printr-o pictogramă specifică, după cum urmează:

|                                                                                     |                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
|    | <b>MODUL/TEMA</b>                        |
|    | <b>OBIECTIV (E)</b>                      |
|    | <b>GRUP ȚINTĂ</b>                        |
|    | <b>DURATA ESTIMATIVĂ</b>                 |
|   | <b>MATERIALE DIDACTICE NECESARE</b>      |
|  | <b>TEHNICI ȘI METODE DIDACTICE</b>       |
|  | <b>ETAPELE ȘI DESCRIEREA ACTIVITĂȚII</b> |

Complementar la suportul oferit, CICDE a elaborat o serie de materiale (prezentări Power Point, fișe de lucru, postere, modele de documente electorale ș.a.) care vin în sprijinul facilitatorilor, cadrelor didactice și bibliotecarilor în desfășurarea activităților descrise în Kitul prezent, precum și materiale pentru alte activități. Acestea pot fi accesate pe pagina web a CICDE, <https://cicde.md>, rubrica Educație civică, subrubrica Publicații sau pe platforma de instruire la distanță a CICDE, <https://e-learning.cicde.md>, rubrica Resurse, subrubrica KIT-uri Educaționale.

Totodată, la solicitarea cadrelor didactice, CICDE va oferi jocuri pentru copii cu tematică electorală și publicații pe suport hârtie.

### Ce finalități urmărește Kitul?

Prezentul Kit este un instrument de lucru pentru activități formale și nonformale de educație electorală. Acesta urmărește formarea culturii electorale a tinerilor și tinerelor prin dezvoltarea competenței electorale.

Pornind de la premisa că **competența electorală** este parte a competențelor civice și se revendică din **alfabetizarea electorală**, un concept nou în domeniul științelor educației, prezentul Kit recomandă mai multe moduri de realizare a activităților, și anume:

- educația prin **cuvânt** (pe baza convingerii civice ale educatorului);
- educație prin **faptă** (experiența comportamentului civic prin participarea la autoguvernare la nivel de grupă/grădiniță/familie);
- educație prin **exemplu** (educația pentru cetățenie prin exemple istorice, educație prin exemplul părinților care participă la vot și copii văd acest lucru);

- educarea în funcție de **situație**/context (situație de acțiune bazată pe libertatea de alegere civică);
- educația prin **joc** (diferite forme de joc, implicarea copiilor în simularea diferitor roluri civice în joc);
- educație prin **comunicare** (conversație de grup pe subiecte problematice);
- formarea **atitudinii în baza lecturii** textelor literare, a analizei **studiilor de caz, a dezbaterilor**.

### Ce perspectivă metodologică încurajează?

Din punct de vedere metodologic, Kitul încurajează dialogul liber și interacțiunea activă a participanților(-telor), jocul ca formă de învățare și reflecția ca formă de raportare critică la diferite aspecte care vizează domeniul educației electorale.

Pentru a încuraja elevul/eleva să observe critic diferite puncte de vedere asupra situației, creându-i oportunitatea de a investiga de sine stătător, de a observa și analiza fenomenele socio-politice în care trăiește, se recomandă utilizarea tehnicilor de gândire critică.

Câteva elemente specifice activității în grupa de elevi/eleve vizează:

- **Actualizarea/intrarea în temă** în cadrul căreia vom încerca să-i motivăm pe elevi/eleve pentru învățare prin corelarea cunoștințelor elevului/eleveii cu tema anterioară; este etapa în care elevul/eleva își amintește ce știe în general despre subiectul abordat de la alte discipline relevante sau din propria experiență;
- **Ghidarea elevilor/elevelor** spre noile achiziții prin conversația euristică, susținută de suportul vizual (PPT) se va realiza pe etape/părți;



- **Mesaje-cheie** care constituie chintesențe ale mesajului didactic. Imagistic, acestea se vor reprezenta prin pictograma:
- **Reflecția** – etapă la care ghidăm elevii să-și confirme anumite convingeri, cu sarcini centrate pe exprimare de opinie. Imagistic, etapa se va reprezenta prin următoarea pictogramă:
- Unele teme includ **\*Note** prin care se detaliază anumite aspecte de conținut sau procedură.



# RESURSE CICDE

## Ce teme puteți găsi în acest Kit?

Kitul oferă: 16 teme pentru activitățile școlare și de educație timpurie și 6 activități de energizare.

### Activități în școală

- Tema 1. Istoria alegerilor
- Tema 2. Alegerile în Republica Moldova.  
De ce este important să participăm la alegeri
- Tema 3. Noțiuni generale: democrația și alegerile
- Tema 4. Introducere în alegeri
- Tema 5. Modele de guvernământ
- Tema 6. Cadrul normativ de organizare a alegerilor
- Tema 7. Modele de comportament: eroii și eroinele zilelor  
și societății noastre
- Tema 8. Simularea alegerilor sec. XXI
- Tema 9. Crearea sistemului electoral
- Tema 10. Postere electorale
- Tema 11. Valorile cetățenești: participarea
- Tema 12. Dezbaterile cu tematică electorală

### Activități în grădiniță

- Tema 13. Educație electorală timpurie: ce sunt alegerile?
- Tema 14. Arci ne învață despre alegeri
- Tema 15. Urna și buletinul de vot
- Tema 16. Alegerile din pădure

### Activități de energizare

- Cercul cu prenume
- Sunt deosebit/ă
- Salutul original
- Salutul mut
- Codul de conduită
- „Bulgări”

# ACTIVITĂȚI ÎN ȘCOALĂ

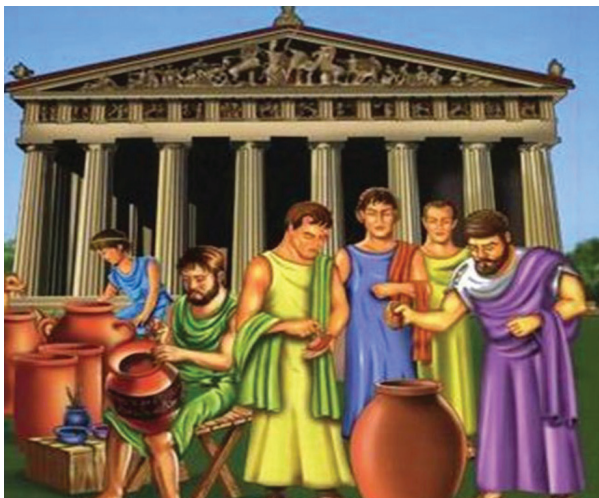
|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>I. DEMOCRATIE ȘI STAT DE DREPT</h2> <h3>1. ISTORIA ALEGERILOR</h3>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să descopere cum erau organizate alegerile în diferite perioade din antichitate și până în prezent;</li> <li>• să se familiarizeze de către cine sunt organizate alegerile în Republica Moldova.</li> </ul>                                                                                                                                       |
|    | <p>9+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|    | <p>60 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|   | <p>Set de foi albe format A5 sau A4 (40 foi) și set de foi de culoare neagră (20 foi), pixuri, carioci</p> <p>Modelul urnei de vot din sec. XIX</p> <p>Urne și cabină de vot sec. XXI Republica Moldova</p> <p>Buletine de vot (20+)</p> <p><b>Mapa:</b> Activitate_Istoria alegerilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• FA_RF_PROF_EC_2023_istoria_alegerilor.pptx</li> </ul> |
|  | <p>Brainstorming prin imagini</p> <p>Discuția euristică</p> <p>Joc de rol</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |



## ETAPA I

### Salutați copiii. Prezentați-vă.

**Propuneți-le** să analizeze atent imaginea. Întrebați-i ce cred că reprezintă aceasta.



**Ghidați răspunsurile** cu întrebări ajutătoare. **Spuneți-le** că astăzi veți vorbi despre alegeri care sunt reflectate și în imaginea propusă și că, fiind atenți, vor afla mai multe despre istoria exactă din imagine.

**Întrebați** dacă părinții, profesorii le permit să ia decizii? **Luați** 1-2 răspunsuri.

**Întrebați** Ce fel de decizii? **Luați** 1-2 răspunsuri.

**Concretizați** la necesitate: cine de dimineața a ales singur sau singură cu ce se va îmbracă azi? Dar cine seara alege ce gustare să aibă sau ce să bea – lapte, ceai sau compot? **Luați** 1-2 răspunsuri.

**Identificați** 1-2 copiii care au răspuns afirmativ la întrebările de mai sus și întrebați cum se simt ei atunci când trebuie să aleagă/decidă?

E greu sau ușor? De ce este greu/de ce este ușor?

**Menționați** că, în fiecare zi, suntem puși în fața unor alegeri – mergem în parc sau la film, citim Harry Potter sau Aventurile lui Habarnam și așa mai departe. Cu cât creștem mai mari, cu atât decizii sunt mai multe, mai diverse și mai complicate. Oamenii mari de exemplu aleg persoana care conduce orașul (primarul) sau chiar țara (președintele). Unele decizii sunt *personale* și depind numai de noi – de exemplu, eu prefer ciocolata albă și ori de câte ori am posibilitatea mi-o cumpăr și o mănânc. Alte decizii sunt *colective* și se răsfrâng asupra mai multor oameni – de exemplu atunci când voi alegeți șeful/șefa clasei: fiecare copil are preferința sa, dar câștigă în final acel copil pentru care și-au exprimat preferința mai mulți. Și chiar dacă, Ionuț nu a votat-o pe Maria, el va trebui ca și toți ceilalți să o asculte pentru că ea a câștigat.

**Concretizați:** Vi s-a întâmplat așa ceva? **Luați** 1-2 răspunsuri.



Avem democrație atunci când părerea tuturor este consultată, dar câștigă cei care reprezintă majoritatea (sunt mai mulți).

## ■ ETAPA II

### Istoricul alegerilor

**Întrebați** elevii dacă cunosc de către care instituție sunt organizate alegerile în Republica Moldova.

**Sugerați** diferite răspunsuri: Ministerul de Interne? Biroul de Statistică? Primăria? Comisia Electorală Centrală?

**Explicați:** Comisia Electorală Centrală (CEC) este instituția care organizează alegeri în Republica Moldova. Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) este instituția responsabilă de instruirea tuturor persoanelor care participă la alegeri. Sloganul CICDE este *Democrația se învață*.

**Demonstrați** stema de pe site-ul CEC:

**1\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_site.pptx**

**2\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_stema\_CEC.pptx**

și **întrebați** elevii ce semnifică bilele de pe emblema (cea neagră și cea albă)?

**Luați** 1-2 opinii.



**Explicați:** În trecut, în Atena (oraș-stat din Grecia Antică) și nu numai, cu ajutorul bilelor albe și negre se vota, se aproba (sau se respingea) un candidat, o lege, un guvern etc.

## ETAPA III

### Alegerile în Grecia Antică

#### Demonstrați

3\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_Grecia Antica.pptx



**Remarcați:** Haideți să aflăm mai multe despre imaginea inițială și să vedem cum locuitorii Atenei puteau participa la guvernare. Orice atenian liber avea dreptul să candideze la alegerile care aveau loc în fiecare an. Numele candidaților erau scrise pe niște plăcuțe, ce erau puse într-o urnă, iar în altă urnă se puneau boabe egale cu numărul candidaților, dintre care 50% erau albe și 50% negre. În momentul în care se extrăgea o plăcuță cu un nume se extrăgea și un bob: dacă bobul era alb – respectivul făcea parte timp de un an de zile din Sfat, Sfatul fiind ceea ce numim noi Parlament în ziua de azi.

**Explicați:** O altă modalitate de votare avea loc cu ajutorul bilelor: în fața persoanei responsabile de votare se așază

o urnă albă și una neagră. Cei care votau, veneau pe rând la urne, după ce primeau câte două bile: una albă și una neagră, pe care le introduceau în cele două urne. Bila albă introdusă în urna albă însemna vot „pentru”, iar bila neagră introdusă în urna albă și bila albă introdusă în urna neagră înseamnă vot „contra”. Cu alte cuvinte, dacă culoarea bilei coincidea cu culoarea urnei atunci se consideră că persoana a votat „pentru”, iar dacă culoarea bilei era diferită de culoarea urnei în care era aruncată, acel vot era „împotriva”. După încheierea votării, se număra bilele negre și albe din urna albă astfel stabilindu-se rezultatul.



**Discutați** despre faptul dacă alegerea unei persoane trebuie să fie un rezultat al hazardului/al întâmplării.

**Solicitați** elevilor să-și argumenteze punctul de vedere.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>I. DEMOCRATIE ȘI STAT DE DREPT</h2> <h3>2. ALEGERILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA.<br/>DE CE ESTE IMPORTANT SĂ PARTICIPĂM LA ALEGERI</h3>                                                                                                                                                                                                                                                        |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să cunoască de către cine sunt organizate alegerile în Republica Moldova;</li> <li>• să simuleze procedura de vot actuală în Republica Moldova și alte țări ale lumii.</li> </ul>                                                                                                                                                                   |
|    | <p>10+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|    | <p>60 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|   | <p>Set de foi albe format A5 sau A4 (40 foi) și set de foi de culoare neagră (20 foi), pixuri, carioci</p> <p>Modelul urnei de vot din sec. XIX</p> <p>Urne și cabină de vot sec. XXI Moldova</p> <p>Buletine de vot (20+)</p> <p><b>Mapa:</b> Activitate_Istoria alegerilor</p> <p>• <b>FA_RF_PROF_EC_2023_istoria_alegerilor.pptx</b></p> <p><b>Mapa:</b> Activitate_Simularea votării</p> |
|  | <p>Brainstorming prin imagini</p> <p>Discuția euristică</p> <p>Joc de rol</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



**Solicitați-le elevilor** să recunoască obiectul din imagine.  
Unde se folosește?



### ETAPA I

#### Secretul votului și modalitatea de votare în sec. XIX

**Menționați** că în cazul votării cu bile nu se respectă secretul votului, iar acesta este un principiu de bază al alegerilor și un drept fundamental al alegătorului.

Pentru a asigura secretul votului, modalitatea de a alege prin bile a fost modificată prin folosirea urnelor de vot care permiteau păstrarea secretului.

**Demonstrați** urna pe 4\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_urna\_sec.XIX.pptx și modelul din sală.

**CICDE**  
Centrul de Instruire Continuă  
în Domeniul Electoral

Urne de vot  
în sec. XIX



## JOC DE ROL



**Anunțați** elevii că acum vor simula un exercițiu de votarea cu folosirea urnei de vot de așa fel.

**Repartizați** elevilor foile albe și negre format A4 sau A5 și **rugați** să facă din ele 2 bile.

**Puneți** la vot o întrebare. De exemplu: „Șahul ar trebui să fie disciplină obligatorie la școală?” sau „Copiii trebuie să poarte uniforme școlare?”.

**Utilizați** o cutie/urnă și permiteți elevilor să arunce în urnă bila albă, dacă sunt de acord cu afirmația, sau bila neagră, dacă sunt împotriva.

**Numărați** bilele după votare și **anunțați** rezultatul.

**Faceți același exercițiu**, dar cu ajutorul urnelor după modelul din sec. XIX (care asigură secretul votului). Elevii primesc o singură bilă albă.

**Instalați** urna de vot după modelul din sec. XIX și rugați elevii să-și exprime părerea prin punerea bilei albe în partea cutiei pe care scrie DA – dacă sunt de acord, sau în partea pe care scrie NU – dacă nu sunt de acord.

**Numărați** bilele după votare din ambele secțiuni ale urnei și **anunțați** rezultatul.

**Subliniați** diferența dintre numărul de voturi exprimate prin metoda ce nu asigură secretul votului și cea care asigură secretul votului (de regulă, rezultatele sunt diferite).

## ■ ETAPA II

### Alegeri în sec. XXI: Republica Moldova

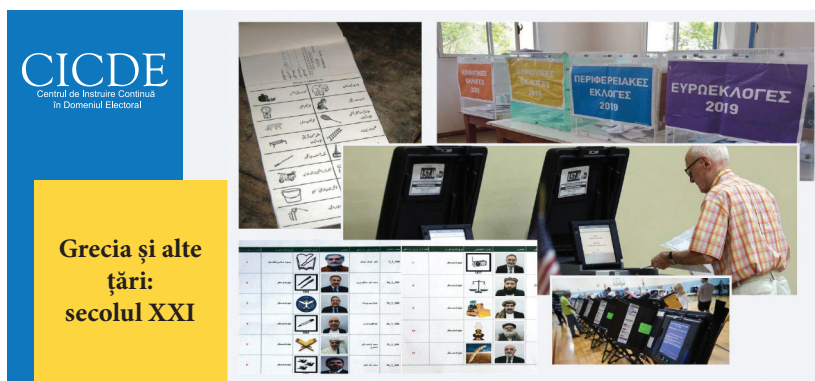
**Menționați** că în cazul votării cu bile nu se respectă secretul votului (toată lumea a văzut cine și pentru ce a votat), iar asta ar putea provoca supărare și discuții.

**Relatați:** Secretul votului este un drept fundamental al alegătorului. Aceasta înseamnă că fiecare are dreptul să aleagă așa cum crede el/ea mai bine și să nu fie influențat de nimeni. Pentru aceasta, modalitatea de a alege a fost perfecționată continuu.

**Menționați** că în sec. XXI modalitatea de organizare și desfășurare a alegerilor depindea mult de nivelul de dezvoltare a țării. Cu toate acestea, unele elemente și principii ale alegerilor sunt universale.

**Explicați** că în majoritatea alegerilor se utilizează buletine de vot (foi pe care sunt înscrși concurenții electorali – oameni sau partide politice), cabine de vot (locuri special amenajate pentru votare care asigură secretul votului), urna de vot (o cutie în care alegătorii pun buletinele de vot după ce ies din cabina de vot).

**Demonstrați și comentați** fotografiile din  
**5\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_sec. XXI.pptx.**



Buletinele pot fi de hârtie (conțin desene sau fotografii pentru persoane analfabete) sau electronice, urnele de vot pot fi electronice cu scanner sau simple.

**Întrebați** dacă cineva dintre elevi a fost cu părinții la votare. **Rugați-i** să descrie procesul.

**Demonstrați 6\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_R.Moldova.pptx** menționând că în Republica Moldova sunt folosite buletine de hârtie și urne de vot simple. Cu toate acestea, în RM este folosit sistemul electronic de înregistrare a alegătorilor și verificarea lor la secția de votare (prin calculator instalat la fiecare secție de votare).



**Explicați** elevilor că acum ei/ele vor avea posibilitatea să fie alegători și să voteze. Prezentați opțiunile concurenților electorali din buletinul de vot și explicați modalitatea de votare.

**Desfășurați** activitatea utilizând materialele din mapa Activitate\_Simularea votării.

**Desfășurați** votarea discutând între timp cu elevii de la ce vârstă e permisă votarea și în baza căror acte se poate de votat etc.

**Numărați** în mod transparent buletinele de vot (demonstrând fiecare buletin tuturor elevilor).

**Înscrieți** rezultatele în tabelul pregătit la începutul exercițiului și anunțați câștigătorul/câștigătoare.

### ■ ETAPA III

#### **Concluzii și reflecții. Importanța participării**

**Formați** grupuri de câte 4-5 persoane.

**Rugați** elevii să discute și să formuleze 3 păreri de ce este important să fii activ și să te implici în viața școlii.

**Permiteți** grupurilor să prezinte.

**Întrebați** ce s-ar întâmpla dacă elevii ar fi pasivi și nu ar lua parte la rezolvarea problemelor din clasă.

**Afișați 7\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_întrebări.pptx**

**Concluzionați** – împreună cu voi am văzut cum funcționează democrația.

Fiecare cetățean contează și are dreptul la vot secret.

**Întrebați** elevii ce cred despre democrație și alegeri, despre modul în care au fost simulate alegerile.



**Democrația** nu funcționează când oamenii sunt pasivi. Fiecare om are dreptul și trebuie să se implice în viața comunității sale, fie că vorbim de școală, sat, oraș, raion sau țară.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>I. DEMOCRATIE ȘI STAT DE DREPT</h2> <h3>3. NOȚIUNI GENERALE: DEMOCRAȚIA ȘI ALEGERILE</h3>                                                                                                                                                                                                                                  |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să înțeleagă conceptele cheie privind democrația;</li> <li>• să argumenteze necesitatea creșterii nivelului de responsabilitate al deciziilor și alegerilor personale într-un stat democratic;</li> <li>• să conștientizeze importanța alegerilor într-un stat democratic.</li> </ul> |
|    | <p>12+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|    | <p>60 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|  | <p>Set de foi albe format A5 (20 foi), pixuri, carioci<br/> <b>Mapa:</b> Activitate Istoria alegerilor<br/> <b>FA_RF_PROF_EC_2023_introducere_alegeri.pptx</b></p>                                                                                                                                                             |
|  | <p>Clustering<br/>         Discuția euristică<br/>         6 De ce?</p>                                                                                                                                                                                                                                                        |



### ETAPA I

#### Actualizare/intrare în temă

**Întrebați** elevii ce este și cum înțeleg ei democrația?

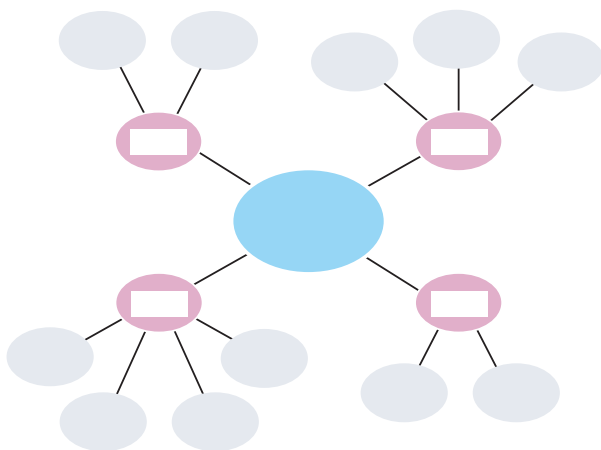
**Scrieți** răspunsurile pe un flipchart, sub forma unui ciorchine/clustering.

Exemplu:



**Menționați** că democrația este un regim politic care se bazează pe participarea directă sau prin reprezentanți a poporului la viața politică. Democrația înseamnă că fiecare cetățean(-ă) are dreptul să își exprime liber opinia privind viitorul țării sale în cadrul adunărilor publice, a dezbaterilor, alegerilor, referendumurilor.

**Precizați** că pot exista multe critici la adresa democrației care nu este un sistem perfect, dar este mult mai bun decât orice alt sistem inventat de umanitate până în prezent.



## ■ ETAPA II

**Întrebați elevii** ce sunt alegerile? Luați 2-3 răspunsuri.

**Menționați:** Democrația nu funcționează de la sine. Cetățenii sunt actorii de bază în acest sistem și ei, prin intermediul alegerilor, dețin controlul asupra puterii. Alegerile democratice reprezintă procedura prin care un popor își alege reprezentanții, adică pe cei care vor guverna țara în numele și în interesul poporului. Democrația nu înseamnă neapărat că vor fi aleși cei/cele mai buni/bune, ci că vor fi aleși candidații și candidatele care beneficiază de suportul cel mai larg al oamenilor.

**Întrebați** elevii dacă cunosc de la ce vârstă vor avea dreptul să voteze?

**Menționați** că potrivit legislației ei vor putea vota la 18 ani și tot de la această vârstă vor putea pretinde la funcția de consilier local sau deputat în Parlament.

**Întrebați** elevii dacă cunosc de la ce vârstă vor avea dreptul să candideze?

**Menționați** Dreptul de A FI ALES și de A ALEGE ne sunt garantate de Constituție, legea supremă în acest stat. Poți candida la funcția de deputat în Parlamentul RM sau consilier în consiliul administrației publice locale de la 18 ani. La funcția de primar poți candida de la 23 de ani, iar la funcția de președinte de la 40 de ani.

**Explicați:** Fiecare dintre noi face alegeri în fiecare zi. Pornim de la cele mai simple alegeri – ce îmbrăcăm? ce mâncăm? – și ajungem la alegeri mai complicate – ce disciplină opțională sau activitate extrașcolară vom alege? Cine ne va fi șeful clasei? Ce vom face după finalizarea școlii etc.

**Rugați** elevii să mai dea exemple de situații când ei sunt puși în fața unei alegeri și să răspundă la următoarele întrebări.

1. Cum faceți alegerile? (ex: analizați toate opțiunile, întrebați părinții/prietenii)?
2. Sunt aceste alegeri secrete?
3. În ce mod vă dați seama dacă alegerile voastre au fost bune?



### **Democrația începe din familie, din școală sau comunitatea locală.**

Numai atunci când principiile democratice vor guverna viața noastră cotidiană, vom putea vorbi de o societate democratică per ansamblu.

**Alegerile** sunt mecanismul prin care un popor își manifestă suveranitatea și dau putere cetățenilor de a determina persoanele care guvernează țara într-o anumită perioadă.

**Proiectați:** FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_introducere\_alegeri.pptx

## **ETAPA III**

**Menționați** că importanța acestora poate fi exprimată prin preambulul Codului Electoral RM în care se expune:

*„Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Statul garantează exprimarea voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice și a normelor dreptului electoral...”*

**Propuneți** elevilor să comenteze în cheia tehnicii **6 De ce?** primul enunț: „Voința poporului constituie baza puterii de stat”.

**Ascultați**, în plen, 2-4 răspunsuri. Apreciați argumentele cheie din răspunsuri.

**Solicitați** celorlalți elevi să intervină cu aprecieri.

**Mulțumiți** elevilor pentru implicare.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. ORGANIZAREA ALEGERILOR</h2> <h3>4. ÎNTRODUCERE ÎN ALEGERI</h3>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să definească alegerile și managementul electoral;</li> <li>• să identifice principiile de organizare a alegerilor;</li> <li>• să aplice procedura de formare a Comisiei Școlare Electorale;</li> <li>• să argumenteze importanța alegerilor ca un mijloc cheie pentru promovarea responsabilității și controlului civic.</li> </ul> |
|    | <p>12+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|  | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|  | <p>Foi albe<br/>Flipchart, carioci<br/>Proiector<br/><b>Mapa:</b> Activitate_Istoria alegerilor<br/><b>FA_RF_PROF_EC_2023_introducere_alegeri.pptx</b><br/>Cadouri pentru copii (benzi desenate electorale)</p>                                                                                                                                                               |
|  | <p>Discuția euristică<br/>Demonstrația<br/>Argumentarea</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |



### ■ ETAPA I

**Întrebați** participanții Ce asocieri au pentru cuvântul „alegeri”?

Colectați cât mai multe idei.

Fixați-le pe un flipchart.

**Proiectați:** 1\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_definitie\_alegeri.pptx

**Întrebați** participanții de ce e nevoie ca să avem alegeri?

Luați două-trei răspunsuri.

**Proiectați:** 2\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_necesitate\_alegeri.pptx

**Întrebați** participanții care sunt alternativele organizării alegerilor.

Luați două-trei răspunsuri.



Nu exista o alternativă viabilă pentru alegeri. Alegerile legitimează autoritatea publică și îi conferă mandat pentru anumite activități. Alegerile sunt un mijloc cheie pentru promovarea responsabilității și controlului civic.

Controlul civic implică dreptul alegătorilor de a schimba autoritățile prin vot sau de a le retrage votul de încredere acordat în cazul în care aceștia nu reușesc. Prin schimbarea pașnică a celor care guvernează, alegerile reprezintă răspunsuri ale societății pentru provocările oricărui sistem politic.

**Inițiați o discuție** adresând următoarele întrebări participanților și notați răspunsurile pe o foaie de flipchart utilizând doar partea stângă.

### **Câte tipuri de alegeri au loc în Republica Moldova?**

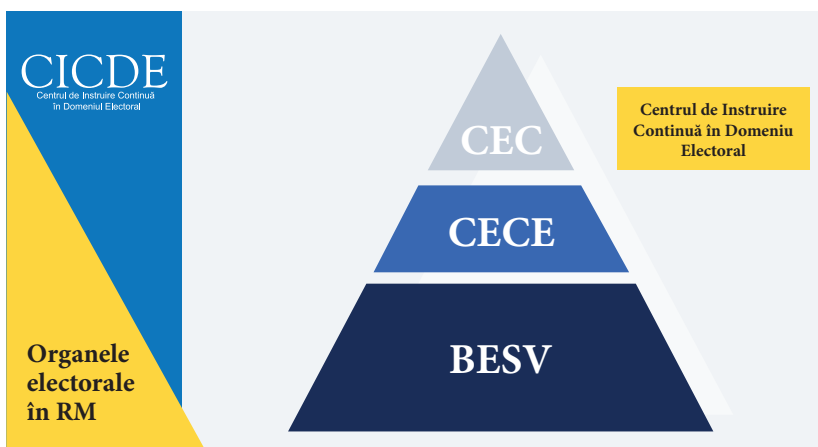
Răspuns: în Republica Moldova au loc 3 tipuri de alegeri: locale, parlamentare și prezidențiale.

### **Cât de des alegem Parlamentul?**

Răspuns: Alegerile parlamentare au loc o dată la 4 ani și au funcție legislativă – decide asupra unor norme și legi după care se conduce o societate.

### **Cine este responsabil de organizarea alegerilor?**

Răspuns: Comisia Electorală Centrală este instituția creată din 1997 care are această responsabilitate, având o activitate permanentă ceea ce permite creșterea calității și eficienței de gestionare a procesului electoral. Pentru organizarea și desfășurarea alegerilor Comisia Electorală Centrală constituie pe perioada electorală, organe electorale ierarhic inferioare în toată țara: Consilii Electorale de Circumscripție Electorală și Birouri Electorale ale Secțiilor de Votare.



Desenați piramida organelor electorale, explicând succint.

**Rugați** elevii să se gândească la școala lor și comunitatea de elevi și să răspundă la aceleași întrebări, iar răspunsurile notați-le în partea dreapta a foii de flipchart, astfel încât să fie clar că sunt foarte multe aspecte similare.

## ■ ETAPA II

### Discuție în grup

**Când elevii vor putea participa într-un scrutin și alege funcții reprezentative?**

**\*Notă:** Unele răspunsuri ar putea fi că la 18 ani, dar e important să menționați ca ei ar putea organiza alegeri chiar la ei în școală și ar putea dezvolta abilități de implicare civică chiar de pe băncile școlii alegând Consiliul elevilor prin vot direct și liber exprimat.

**Câte tipuri de alegeri au loc în școala lor?**

Răspuns: în școală au loc 2 tipuri de alegeri: Alegeri pentru Șeful clasei și Alegerile în Consiliul Elevilor.

**Cât de des au loc alegerile?**

Răspuns: Alegerile au loc o dată pe an, deoarece într-un stat democratic periodicitatea alegerilor este un principiu de bază, organele de conducere să fie schimbate conform voinței popoului.

**Cine este responsabil de organizarea alegerilor?**

La această întrebare așteptați să primiți răspunsul din sală, după care atenționați că este absolut necesar să fie creat un organ separat, liber și echidistant – **Comisia Electorală Școlară** care să preia toate activitățile de organizare a alegerilor. Unul din obiectivele acestei instruirii este să ofere ajutor în crearea Comisiei Electorale Școlare.

## ■ ETAPA III

### Concluzii și reflecții. Importanța alegerilor

**Menționați** că alegerile sunt o competiție. Atunci când regulile de joc sunt clare și se aplică tuturor deopotrivă avem de a face cu o competiție cinstită, adică cu niște alegeri democratice.

**Să comparăm** alegerile cu un meci de box: în ring sunt boxerii, adică candidații, ei se luptă pentru simpatia publicului, publicul fiind alegătorii, iar arbitrul veghează ca toți concurenții să respecte regulile de joc – să nu-și lovească adversarul sub centură de exemplu, cât și alegătorii să respecte regulile de joc – să nu arunce cu roșii în candidați, să privească meciul până la sfârșit pentru a lua o decizie informată etc. Arbitrul este de fapt comisia electorală.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>I. DEMOCRATIE ȘI STATUL DE DREPT</h2> <h3>5. MODELE DE GUVERNĂMÂNT</h3>                                                                                                                                                                                                              |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să cunoască diferite etape de dezvoltare a democrației în lume;</li> <li>• să argumenteze de ce democrația este cel mai avansat model la momentul actual;</li> <li>• să delimiteze deosebirile între democrație, tiranie și anarhie.</li> </ul> |
|    | <p>10+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|   | <p>Set de foi albe format A5, minge<br/>           Spațiu deschis<br/>           Tutorial Group Juggle<br/>           cu idei de jocuri cu mingea:</p>                                                 |
|  | <p>Discuția euristică<br/>           Joc de rol<br/>           Argumentarea</p>                                                                                                                                                                                                          |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



**Menționați** că există diferite modele de guvernământ în funcție de câte persoane sunt antrenate în procesul de luare a deciziilor.

**Specificați** că veți ilustra 3 forme de guvernare prin intermediul a 3 jocuri/exerciții scurte.

### ■ ETAPA I

#### JOCUL 1

**Identificați** 3 voluntari și explicați-le, astfel încât ceilalți să nu audă, că indiferent de instrucțiunile care vor fi date grupului mare, ei/ele trebuie să lovească în podea cu un singur picior.

**Explicați** grupului întreg că trebuie să meargă în ritm de marș și cât mai zgomotos.

**Dați** startul. După un 1 minut, **întrebați** grupul dacă au fost auziți cei 3 participanți care mergeau altfel.

**Luăți** 1-2 răspunsuri.

**Concluzionați:** În *dictatură* părerile personale nu sunt ascultate și adesea nici nu sunt auzite.

Toți trebuie să acționeze și să gândească la fel, după un tipar prestabilit de dictator.

### ■ ETAPA II

#### JOCUL 2

**Identificați** un alt voluntar. **Rugați-l/-o** să aștepte pe hol.

**Instruiți** participanții să recite un catren dintr-o poezie bine cunoscută de toată lumea în felul următor. Fiecare pe rând va spune câte un cuvânt din catren. Fiecare trebuie, în esență, să memorizeze doar cuvântul său.

Exemplu:

*Mama mea e cea mai buna,  
Ea e unica pe lume –  
E frumoasă și deșteaptă,  
Este bună, dulce și înțeleaptă.*

**\*Notă:** Dacă aveți în sală mai mulți elevi decât cuvinte în poezie, **reluati** catrenul de la început.

**Repetati** de câteva ori ca să vă asigurați că toți au înțeles.

**Explicați:** când voluntarul/voluntara va intra în sală, elevii trebuie să zică la semnalul formatorului/formatoarei cuvântul lor, toți concomitent.

**Invitați** voluntarul/voluntara în sală.

**Dați** semnalul ca toți să spună poezia. Voluntarul/voluntara trebuie să ghicească despre ce poezie este vorba.

**\*Notă:** Poate fi creată o situație de confuzie, întrucât va fi destul de dificil pentru voluntar să înțeleagă din cauza gălăgiei, deoarece el aude doar gălăgie.

**Concluzionați:** am ilustrat *anarhia* – sistemul în care fiecare face ce vrea și când vrea, nu există reguli sau legi.

## ■ ETAPA III

### JOCUL 3

**Explicați** că vă veți juca cu mingea în continuare. Persoana care are mingea în mână o aruncă unei alte persoane la alegere, aceasta, la rândul ei, selectează o altă persoană pentru a-i arunca mingea și tot așa mai departe. Secretul este că Dvs. trebuie să țineți minte cui ați aruncat mingea și să o aruncați doar acelei persoane ori de câte ori mingea ajunge la Dvs.

**Începeți** jocul. Pe parcurs, **măriți** viteza. Când s-a ajuns la performanțe bune, formatorul/formatoarea pur și simplu scoate un participant/o participantă din joc pe neobservate. Firul se rupe.

**Concluzionați:** am ilustrat *democrația* – sistemul în care fiecare cetățean contează!

**Totalizați:** Am văzut împreună cum funcționează lucrurile într-o dictatură, într-o anarhie și într-o democrație.

**Întrebați** participanții care, în opinia lor, este forma de guvernământ cea mai potrivită pentru o societate.

**Luați** 1-2 răspunsuri și **concluzionați** că democrația se consideră a fi cea mai avansată formă, iar statele democratice au rezultate mult mai bune pe termen lung comparativ cu alte forme de guvernământ.

**\*Notă:** În lista de resurse puteți consulta tutorialul „Group Juggle” pentru a vedea și alte jocuri cu mingea care pot fi adaptate situațiilor de învățare, totodată și pentru a vă pregăti spațiul, materialele necesare, grupul de elevi pentru următorul joc didactic.



Sursa: [https://www.youtube.com/watch?v=aLV\\_psSi\\_rE](https://www.youtube.com/watch?v=aLV_psSi_rE)

## ■ ETAPA IV



**Menționați** că pentru a asigura funcționarea democratică, statul trebuie să funcționeze pe baza unui ansamblu de reguli și proceduri.

**Întrebați:** Cum credeți la ce se vor referi aceste reguli și proceduri? Care documente importante le stabilesc?

**Discutați** de ce se stabilesc cu exactitate care sunt persoanele care iau decizii de interes public și cum sunt adoptate aceste decizii. Ce pericole pot apărea dacă nu se respectă aceste reguli.



Astăzi, împreună, am ilustrat democrația și am văzut că:

- fiecare cetățean contează în democrație, iar fără aportul măcar unui singur participant obiectivul nu poate fi realizat;
- este necesară participarea unui număr cât mai mare de persoane, de organizații și instituții în procesul de luare a deciziilor în stat.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>I. DEMOCRATIE ȘI STATUL DE DREPT</h2> <h3>6. CADRUL NORMATIV DE ORGANIZARE A ALEGERILOR</h3>                                                                                                                                                                                                    |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să se familiarizeze cu prevederile legislative în domeniul electoral;</li> <li>• să delimiteze atribuțiile de bază ale organelor electorale;</li> <li>• să argumenteze necesitatea respectării principiilor de organizare corectă a alegerilor.</li> </ul> |
|    | <p>14+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|   | <p>Proiector, laptop<br/>Set de foi albe format A5, pixuri, creioane<br/><b>FA_RF_PROF_EC_2023_Cadrul_normativ_alegeri.pptx.</b></p>                                                                                                                                                                |
|  | <p>Discuția euristică<br/>Brainstorming prin imagini<br/>Gândește-Perechi-Prezintă (GPP)<br/>Explicația<br/>Argumentarea</p>                                                                                                                                                                        |



### ETAPA I

**Recunoașteți** instituțiile din imagini? Ce atribuții au?



**Anunțați** că astăzi veți discuta despre tipurile de alegeri și cum sunt acestea sunt organizate.

### ETAPA II

**Solicitați** elevilor să ordoneze, în funcție de importanța acestora într-un stat, următoarele tipuri de documente importante:

**COD-REGULAMENTE-CONSTITUȚIE-LEGI-INSTRUCȚIUNI.**

**Proiectați** 1\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_legislația.pptx

**Întrebați** cine are dreptul de a alege și de a fi ales.

**Propuneți** următoarele cifre:

**18      23      40**

**Proiectați** 2\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_drepturi electorale.pptx

**Întrebați-i** pe elevi ce semnifică fiecare din ele în contextul alegerilor. Luați și acceptați mai multe răspunsuri apoi explicați că Candidați la funcția de deputat în Parlament pot candida persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, **vârsta de 18** ani, dețin cetățenia Republicii Moldova și nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales.

Au dreptul de a fi aleși în funcția de președinte al țării, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au vârsta de **40 de ani împliniți** în ziua alegerilor, au locuit sau locuiesc permanent în Republica Moldova nu mai puțin de 10 ani, cunosc limba română, au studii superioare și nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales.

Au dreptul de a fi aleși **consilieri** în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, **vârsta de 18 ani** și nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales.

Au dreptul de a fi aleși **primari** cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, **vârsta de 23 de ani** și au cel puțin studiile generale obligatorii și nu au restricții de a exercita dreptul de a alege și de a fi ales.

### ■ ETAPA III

**Proiectați diapozitivul 3\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_principii.electorale.pptx**, care include principiile participării la alegere.

**Împărțiți** elevii în 5 grupe și solicitați-le să explice fiecare dintre cele 5 principii ale participării la alegeri și cele 8 principii de administrare a alegerilor.

**CICDE**  
Centrul de Instruire Continuă  
în Domeniul Electoral

**Principiile participării la alegeri**

- VOT UNIVERSAL
- VOT EGAL
- VOT DIRECT
- VOT SECRET
- VOT LIBER EXPRIMAT

### **Proiectați** diapozitivele:

4\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_tipuri alegeri.pptx,  
5\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_alegeri parlamentare.pptx,  
6\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_alegeri prezidentiale.pptx,  
7\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_alegeri locale.pptx și explicați atribuțiile Parlamentului, Președintelui și ale Autorităților administrației publice locale.

### **Prezentați:**

- Date din istoricul alegerilor și care sunt entitățile responsabile: proiectați 9\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_organe electorale.pptx
- Modul de constituire și atribuțiile de bază ale Comisiei Electorale Centrale (CEC)
- Modul de constituire și atribuțiile de bază ale Consiliului electoral de circumscripție electorală (CECE)
- Modul de constituire și atribuțiile de bază ale Birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV)
- Funcțiile Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE).



**Întrebați** elevii cum putem înțelege, în calitate de cetățean, dacă principiile de administrare ale alegerilor sunt încălcate. Solicitați-le să descrie o situație, împărțindu-i în perechi.

### **Proiectați:**

8\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_principii administrare.pptx  
Perechile urmează să-și aleagă unul dintre principii la doriță, apoi să prezinte grupului:

- **Integritate**
- **Imparțialitate**
- **Independență**
- **Transparență**

- **Responsabilitate**
- **Profesionalism**
- **Receptivitate**
- **Orientarea spre cetățean**

Se prezintă diapozitivele:

10\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_CICDE.pptx,

11\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_educație civică.pptx,

12\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_consiliul de elevi.pptx,

13\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_CUC.pptx,

14\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_ARCI.pptx, și se descriu ofertele

CICDE, accentuându-se rolul școlii în formarea competențelor electorale ale elevilor.



Așadar, alegerile sunt menite să reprezinte intenția poporului în cadrul unui stat, condiționând pe cei aleși să o respecte.

Organizarea corectă a alegerilor este foarte importantă, întrucât votul cetățeanului este un instrument puternic prin care acesta își aduce aportul direct asupra factorului decizional dintr-un stat.

Alegerile corecte sunt o premie a unei democrații puternice într-un stat.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. PARTICIPARE CIVICĂ</h2> <h3>7. MODELE DE COMPORTAMENT: EROII ȘI EROINELE ZILELOR ȘI SOCIETĂȚII NOASTRE</h3>                                                                                    |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să înțeleagă că oamenii sunt promotorii schimbării în societate;</li> <li>• să argumenteze care sunt calitățile necesare comune liderilor notorii.</li> </ul> |
|    | <p>8+</p>                                                                                                                                                                                              |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                       |
|   | <p>Foi albe format A2</p>                                                                                                                                                                              |
|  | <p>Continuă proverbul!<br/>Discuția euristică<br/>Argumentarea</p>                                                                                                                                     |



### ETAPA I

**Solicitați** elevilor să continue proverbul: „Un bob nu umple hambarul, dar...”.

Încurajați cât mai multe variante originale oferite de elevi. Lăudați moderat.

**Întrebați** elevii care este, în opinia lor, sensul proverbului original: „Un bob nu umple hambarul, dar ajută celorlalte”.

Luați 2-4 răspunsuri.



**Explicați:** Fiecare om are menirea sa în societate. Fiecare dintre noi este bun la ceva anume: fie este un bun organizator, fie este talentat într-un anumit domeniu, fie este un foarte bun executor. Fiecare dintre noi este util societății.

Atunci când fiecare pune umărul, comunitatea și societatea va avea de câștigat.

**Discutați** cum arata localitatea lor atunci când erau ei mici și cum arată ea acum. S-au construit case noi? S-au renovat unele clădiri? S-a făcut canalizare? S-a făcut conexiune la internet/gaz?

Ce utilități nu erau disponibile 30 de ani în urmă, dar acum sunt (internet, telefoane etc.)?

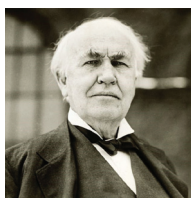
**Întrebați** Cine credeți că sunt acei care au făcut această schimbare posibilă?



Oamenii au fost acei care au înfăptuit aceste schimbări, ei fiind și cei care au beneficiat în final de ele.

Oamenii care au adus schimbarea în societate sau care, prin activitatea lor, au îmbunătățit domeniul de activitate sunt niște **eroi/eroine**, sunt niște modele pentru noua generație. Ei au în comun anumite calități precum spiritul de inițiativă, inteligența, motivația, grija pentru cel apropiat etc.

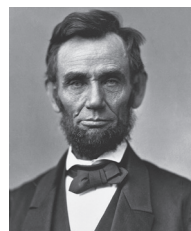
Iată câteva exemple:



**Thomas Edison**, după 99 de încercări, a realizat becul incandescent în 1879.



**Hedy Lamarr** a fost o actriță americană, care a jucat în peste 30 de filme, dar și o savanta care a inventat prototipul Wi-Fi utilizat pentru comunicare în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial.



**Abraham Lincoln** în 1862 a abolit sclavia în America.

**\*Notă:** Prezența și imaginile celor 3 personalități invocate pentru a consolida mesajul verbal.

## ■ ETAPA II

**Explicați** că în cele ce urmează, veți face un exercițiu.

**Divizați** participanții în 2 grupuri mari.

**Repartizați** câte o foaie și rugați să identifice persoane care au influențat puternic și și-au pus amprenta pe evoluția Dvs. ca personalitate sau au contribuit la dezvoltarea localității Dvs, a țării noastre sau chiar a lumii. Gândiți-vă la nume concrete de eroi și eroine, dar și la calitățile care i-au ajutat să se afirme pe anumite planuri.

**\*Notă:** O condiție opțională ar fi alternarea bărbaților și femeilor în lista de EROI și EROINE.

**Rugați** să menționeze și calitățile care i-au ajutat să devină eroi, respectiv eroine.

**Menționați** că pot să se gândească la oricine doresc: părinți, personaje istorice, inventatori, celebrități, oameni de artă etc.

**Alocați** maxim 7 minute.

**Permiteți grupurilor** să prezinte pe rând câte un erou/eroină și calitățile care i-au marcat.

Când un grup a epuizat numele pregătite, rugați celălalt grup să le citească pe ale sale.

**Fixați** pe un flipchart calitățile Eroilor. Subliniați-le pe cele care se repetă.



Acești oameni au trăit în epoci și în țări diferite, au avut parte de educație diferită, dar au simțit că există loc de mai bine și au acționat. Și-au asumat responsabilitatea și au făcut ceva ca ei și semenii lor să trăiască mai bine. Oricine poate contribui la schimbările pozitive din societatea noastră. Totodată, trebuie să recunoaștem că deținerea anumitor funcții administrative, de conducere ne-ar face acest proces mai simplu. Este evident că un ales al poporului – fie că este vorba de primar, consilier, deputat sau președinte de raion/țară – va avea mai multe mijloace de a lua decizii importante.

Fiecare dintre voi este o personalitate unică, iar omenirea cunoaște o mulțime de eroi care au schimbat cursul istoriei nerealizând acest lucru, ei doar acționau în fiecare clipă pentru ca ideea lor să devină realitate.

**Concluzionați** că viitorul va fi cel pe care îl vom făuri noi, identificând împreună:

- necesitățile;
- problemele proprii comunități;
- soluții pentru aceste probleme.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. ORGANIZAREA ALEGERILOR</h2> <h3>8. SIMULAREA ALEGERILOR SEC. XXI</h3>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să se familiarizeze cu activitățile premergătoare votării;</li> <li>• să simuleze procedurile electorale din secția de votare.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|    | <p>12+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|   | <p><b>Mapa:</b> Activitate_Simularea votării</p> <p>Materialele necesare pentru simularea procedurii de vot:</p> <p>Ecusoane</p> <p>Buletine de identitate</p> <p>Carduri de masă</p> <p>Buletine de vot (conform numărului de elevi din clasă)</p> <p>Lista electorală de bază (se completează înainte de simulare de către formator cu numele elevilor din clasă)</p> <p>Lista electorală suplimentară</p> <p>Pașii votării (câte un exemplar la fiecare elev în format Word)</p> <p>Poster: Votarea pas cu pas</p> <p>Roluri</p> <p><b>FA_RF_PROF_EC_2023_simulare_alegeri_cazuri .pptx</b></p> |
|  | <p>Conversația euristică</p> <p>Joc de rol</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |



### ETAPA I

**Explicați** elevilor/elevelor că acum ei/ele vor avea posibilitatea să fie alegători și să voteze.

**Menționați** că pregătirea de ziua alegerilor începe cu o zi înainte și presupune o serie de activități foarte importante pentru buna desfășurare a procesului electoral.

**Rugați** elevii să vă ajute cu pregătirile necesare pentru amenajarea spațiului pentru simularea procedurii de vot, asigurând deplasarea alegătorilor pe un traseu în formă de cerc, astfel încât procedurile electorale să fie corecte și transparente, precum și să garanteze caracterul secret al votului.

#### **Reguli de organizare a spațiului pentru procesul electoral:**

1. Spațiului necesar pentru operatorii va fi nemijlocit la intrarea în secția de votare, astfel încât aceștia să poată verifica datele de identitate ale alegătorilor, asigurând confidențialitatea acestora;
2. Masa membrilor biroului electoral de la secția de votare pentru a semna în lista electorală pe suport hârtie și pentru a primi buletinul de vot;
3. Cabinele pentru vot să fie amplasate în așa mod încât să-i asigure fiecărui alegător secretul votului;
4. Urnele de vot să fie în câmpul vizual al tuturor membrilor biroului electoral al secției de votare și al subiecților autorizați să asiste la operațiunile electorale;
5. Zonele pentru observatori să fie într-un loc cu o vizibilitate maximă a procesului electoral, dar să nu îngreuneze și/sau să împiedice desfășurarea normală a alegerilor.

**Repartizați** rolurile de Președinte/ă, Secretar/ă, Membru/ă și Operator/operatoare al/a Biroului electoral al secției de votare.

**\*Notă:** Rolurile vor fi repartizate elevilor care vor să-și asume această responsabilitate. Ceilalți elevi vor fi în calitate de alegători și vor primi buletinele de identitate improvizate în care vor completa în spațiul liber numele și prenumele său.

**Rugați** ca fiecare să ocupe locurile în funcție de rolul jucat.

**Distribuiți și explicați** pașii pe care îi parcurge alegătorul/alegătoarea în secția de votare:

1. Alegătorul merge la operator care verifică datele alegătorului în aplicația „Prezența la vot”, introducând IDNP-ul din buletinul de identitate.
2. Alegătorul merge la masa unde stau membrii BESV.
3. Alegătorul prezintă membrului BESV actul de identitate.
4. Alegătorul este identificat de către membrul BESV în Lista electorală.
5. Membrul BESV semnează în lista electorală că a eliberat buletinul de vot alegătorului.
6. Alegătorul semnează în lista electorală pentru primirea buletinului de vot.
7. Membrul BESV înmânează alegătorului buletinul de vot.
8. Alegătorul votează în cabina pentru vot secret.
9. Alegătorul pliază buletinul de vot.
10. Alegătorul aruncă buletinul de vot pliat în urna de vot.
11. Alegătorul părăsește localul secției de votare.

**\*Notă: Proiectați** 1\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_pașii\_votării .pptx.

## ■ ETAPA II

**Desfășurați** votarea discutând cu copiii cazurile speciale în timpul votării.

**Menționați** că în ziua alegerilor pot apărea cazuri speciale care necesită a fi soluționate de către funcționarii electorali.

**Proiectați** prezentarea FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_simulare\_alegeri\_cazuri.pptx și încurajați elevii și elevele să-și expună punctul de vedere chiar dacă nu știu cu certitudine soluția corectă.

**Remarcă** discutarea fiecărui caz nu va depăși 1 min. Rolul exercițiului este de a scoate în evidență aspectele care contează atunci când cetățeanul își exercită dreptul de a vota liber și transparent.

1. O persoană a luat buletinul de vot și a intrat în cabină. Peste un timp a ieșit și a spus că a greșit.

**Proiectați** 3\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 1.pptx

**Soluție:** Conform codului electoral art. 79, alin. (5), „Dacă alegătorul a completat greșit buletinul de vot, la cererea lui, biroul electoral al secției de votare anulează acest buletin și îi eliberează, numai o singură dată, un nou buletin de vot.”

2. La alegerile locale generale din 5 noiembrie la secția de votare din Chișinău s-a prezentat o studentă care a fost înmatriculată în anul curent la studii la o universitate din capitală. Spune că vrea să voteze pentru alegerea primarului și consilierilor locali din Chișinău.

**Proiectați** 4\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 2.pptx

**Soluție:** Studenta are dreptul să voteze pentru alegerea primarului și consilierilor locali din Chișinău. Conform Codului Electoral art.78, alin. (5), lit. d) „În cazul alegerilor locale și al

referendumurilor locale, în lista electorală suplimentară se înscriu studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ în localitatea în care au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară de mai puțin de 3 luni până la data primului tur de scrutin, fiind obligați să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire și carnetul de student/elev cu înscrieri privind instituția de învățământ la care sunt înmatriculați în localitatea respectivă.”

**3.** Un alegător cu deficiențe de vedere solicită insistent ca un membru să-l asiste în cabina de vot. Motivează că are încredere doar în reprezentanții biroului electoral al secției de votare, deoarece ei cunosc cel mai bine procedurile de vot.

**Proiectați** 5\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 3.pptx

**Soluție:** Membrul biroului electoral al secției de votare nu are dreptul să-l ajute pe alegătorul respectiv. Conform Codului Electoral art. 79, alin. (1), „Buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret. Alegătorul care nu poate să completeze de sine stătător buletinul de vot are dreptul să cheme o altă persoană pentru a-l ajuta, cu excepția funcționarilor electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare, a reprezentanților concurenților electorali/participanților la referendum și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Aceste cazuri se consemnează separat în raportul biroului electoral al secției de votare.”

**4.** Membrii biroului electoral s-au deplasat cu urna mobilă la locul aflării unei alegătoare, care a depus o cerere în acest sens cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. La domiciliul ei se afla o vecină. Aceasta a rugat membrii biroului electoral al secției de votare să i se permită să voteze și ei.

**Proiectați** 6\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 4.pptx

**Soluție:** Vecina, care se afla la domiciliul alegătoarei, nu are dreptul să voteze. Conform *INSTRUCȚIUNII cu privire la procedura de vot cu urna mobilă, Hotărârea CEC nr. 1154 din 4 august 2023, Capitolul IV. Procedura de vot cu urna mobilă:*

- **pct. 25.** Înainte ca echipa să părăsească localul secției de votare pentru a se deplasa cu urna mobilă, secretarul biroului electoral închide lista electorală de bază pentru votarea la locul aflării și/sau, după caz, lista electorală suplimentară pentru votarea la locul aflării prin aplicarea inscripției „Z”. Se interzice completarea listei electorale pentru votarea la locul aflării și/sau listei electorale suplimentare după ce echipa de membri ai biroului electoral a plecat cu urna mobilă.
- **pct. 26.** Dacă după plecarea echipei cu urna mobilă s-au mai depus cereri pentru votarea la locul aflării, se întocmește o nouă listă electorală pentru votarea la locul aflării și/sau, după caz, încă o listă electorală suplimentară pentru votarea la locul aflării.

**5.** Ziua alegerilor parlamentare este stabilită pe 15 martie. În data de 5 martie alegătorul a venit la pretura sectorului Botanica pentru a depune o declarație de ședere și a putea vota în Chișinău, chiar dacă își are domiciliul în raionul Ungheni. Va avea dreptul alegătorul să voteze în Chișinău?

**Proiectați** 7\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 5.pptx

**Soluție:** Nu are acest drept, deoarece cetățenii cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, și-au schimbat locul de ședere au dreptul, cel târziu cu 25 de zile înainte de alegerile parlamentare, prezidențiale sau referendumul republican, să-și declare locul nou de ședere la organul administrației publice locale, pentru a putea fi înscrși în lista electorală la secția de votare, corespunzător locului șederii (REGULAMENT

cu privire la întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, *aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1153 din 4 august 2023*, Secțiunea 3. Procedura privind declararea locului de ședere]

**6.** O alegătoare face agitație electorală în incinta secției de votare. Susține că toți trebuie să voteze Partidul Superb.

#### **Proiectați 8\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_caz 6.pptx**

**Soluție:** Președintele biroului electoral se va apropia de ea și o va atenționa că agitația electorală în incinta secției de votare este interzisă. Dacă alegătoarea nu va înceta de bună voie, președintele va chema colaboratorul de poliție care se află în preajma secției de votare.

Conform Codului contravențional al RM, art. 52, alin. 1 agitația electorală interzisă în ziua alegerilor sau în ziua precedentă alegerilor, se sancționează: „efectuarea agitației electorale în ziua votării sau în ziua precedentă zilei votării se sancționează cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Întrebați participanții ce au aflat nou și cum s-au simțit în timpul simulării și răspundeți la întrebările de clarificare, dacă sunt.

### **ETAPA III**

**Menționați** că va urma procedura de numărare a voturilor.

**PASUL 1** – amenajarea locului pentru numărarea voturilor.

Uniți un număr suficient de mese pentru ca toți membrii să poată asista la numărarea voturilor și să se simtă comod.

Asigurați-vă că observatorii pot vedea clar cum are loc numărarea voturilor.

**PASUL 2** – numărarea buletinelor de vot neutilizate.

Buletinele de vot neutilizate se vor anula prin perforare. În acest mod sunt numărate și anulate prin perforare buletinele de vot completate greșit (care au fost returnate de alegători).

**PASUL 3** – calcularea numărului de alegători care au primit buletine de vot.

Calculați numărul alegătorilor care au primit buletine de vot în baza semnăturilor din lista electorală (de bază) și din lista suplimentară.

**Abia după acest pas vor fi desigilate  
și deschise urnele de vot.**

**PASUL 4** – numărarea buletinelor de vot din urnă.

După ce ați numărat buletinele de vot, verificați dacă numărul buletinelor de vot găsite în urnele de vot staționare coincide cu numărul total al semnăturilor din lista electorală de bază și lista suplimentară.

**PASUL 5** – numărarea buletinelor de vot valabile.

Aranjați pe masă plăcuțele cu denumirea/numele concurenților electorali.

Membrul ridică sus buletinul de vot și anunță pentru care concurent s-a dat votul.

Buletinul de vot anunțat se pune lângă plăcută cu denumirea/numele concurentului electoral pentru care a fost dat votul respectiv.

Dacă buletinul de vot este considerat nevalabil, acesta se pune în teancul buletinelor de vot nevalabile.

După ce toate buletinele de vot au fost examinate, acestea se separă și se numără conform opțiunii exprimate.

Numărul buletinelor de vot valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral se anunță în prezența tuturor.

Pe parcursul numărării voturilor, membrii biroului completează un proces-verbal. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți.

**Concluzionați** – împreună cu voi am văzut cum funcționează democrația. Fiecare cetățean contează și are dreptul la vot secret.

Întrebați elevii și elevele ce cred despre democrație și alegeri, despre modul în care au fost simulate alegerile.



Democrația nu funcționează când oamenii sunt pasivi.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. ORGANIZAREA ALEGERILOR</h2> <h3>11. CREAREA SISTEMULUI ELECTORAL</h3>                                                                                                                                                                           |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să reflecteze asupra metodelor de luare a deciziilor;</li> <li>• să aplice o metodă democratică de luare a deciziilor;</li> <li>• să reflecteze asupra importanței implicării în luarea deciziilor.</li> </ul> |
|    | <p>10+</p>                                                                                                                                                                                                                                              |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                        |
|   | <p>Foi albe format A4<br/> <b>FA_RF_PROF_EC_2023_Alegerea sistemului electoral .pptx</b></p>                                                                                                                                                            |
|  | <p>Conversația euristică<br/>         Problematizarea<br/>         Graficul T<br/>         Studiul de caz</p>                                                                                                                                           |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



**Divizați** elevii în grupuri a câte 4-5 elevi. Grupurile vor avea sarcina să modeleze o metodă de luare a deciziei într-o situație concretă.

Prezentarea **situației-problemă**

*În adresa școlii a venit o invitație la un seminar de dezvoltare personală care se va desfășura în România, peste 2 luni. La acest seminar poate participa un singur elev/elevă din școală.*

*Directoarea a hotărât că această decizie trebuie să fie luată de către elevii școlii.*

*Voi (cei prezenți aici) ați fost desemnați să formulați o modalitate corectă de alegere a elevului/elevei care va merge în România?*

**Alocați** 7 min pentru lucru în grup.

**Permiteți** unui grup să prezinte soluția identificată de ei pentru luarea deciziei.

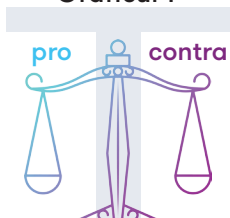
**Cereți** opinia celorlalte grupuri și comparați rezultatele la care au ajuns.

- Fiecare membru al grupului a avut ocazia să se exprime?
- Modelul a fost ales prin vot secret?
- Decizia luată este una democratică?



**Cereți** elevilor să argumenteze de ce au ales anume această metodă: care sunt avantajele? Dar dezavantajele?

Graficul T



Ulterior, **discutați** în grup mare:

- dacă fiecare metodă prezentată este sau nu este democratică?
- de ce este important să ne implicăm în luarea deciziilor?
- ce consecințe poate avea neimplicarea în luarea deciziilor?



Prin acest exercițiu de simulare, de fapt, voi ați simulat crearea unui sistem electoral. Adică, v-ați gândit care ar fi cea mai bună modalitate de organizare a alegerilor, o modalitate prin care toți cei care au participat la alegeri să se simtă importanți și să simtă că opinia lor contează și că ei au luat parte la procesul decizional.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h3>III. ORGANIZAREA ALEGERILOR</h3> <h4>12. POSTERE ELECTORALE</h4>                                                                                                                                                                                         |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să analizeze principiile de elaborare a materialelor de informare a alegătorilor;</li> <li>• să analizeze produse media cu conținut electoral;</li> <li>• să argumenteze calitatea produselor analizate.</li> </ul> |
|    | <p>14+</p>                                                                                                                                                                                                                                                   |
|    | <p>45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                             |
|   | <p>Foi albe format A4<br/>Proiector, laptop, mostre de postere electorale<br/><b>FA_RF_PROF_EC_2023_Postere electorale .pptx</b></p>                                                                                                                         |
|  | <p>Conversația euristică</p>                                                                                                                                                                                                                                 |



**Solicitați** elevilor să-și amintească situații în care ați văzut expuse în spațiul public postere electorale. Propuneți-le să descrie contextul și impresia pe care le-au produs-o.



### ETAPA I

**Subliniați ideea:** Designul materialelor educative, inclusiv cele de informare a alegătorilor, adesea, reprezintă factorul decisiv al eficienței lor. Dacă nu sunt elaborate corespunzător, sunt greu de citit, atunci banii și eforturile celor care le-au produs sunt irosite.

**Menționați** cele 3 principii după care ar trebui să se elaboreze toate materialele de informare a alegătorilor:

- **Universal** – să se adreseze unui număr cât mai mare de alegători.
- **Obiectiv** – să fie informativ și să nu influențeze opinia politică a celor care văd posterul.
- **Clar** – mesajul să fie cât se poate de accesibil pentru cetățeni.

### Proiectați

1\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_poster1.pptx



**Rugați** elevii și elevele să răspundă la următoarele întrebări:

- Care este grupul țintă?
- Mesajul este părtinitor/protejează pe cineva în dauna altcuiva sau este neutru?
- Mesajul este ușor de înțeles?

**Notați** întrebările pe tablă sau pe o foaie de flipchart încât elevii să le poată urmări atunci când își vor expune opinia despre poster.

## ■ ETAPA II

**Rugați** elevii și elevele să noteze prenumele lor pe o foiță. Adunați foițele într-un vas/cutie/pungă.

**Explicați** că urmează să proiectați postere cu tematică electorală din diferite țări ale lumii.

**Extrageți** un prenume din cutia cu hârtiuțe pentru fiecare poster proiectat. Elevul sau eleva a cărui/cărei nume a fost extras va răspunde la cele 3 întrebări notate pe tablă cu referire la posterul afișat.

**Proiectați** diapozitivele: 2\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_Bosnia .pptx vs RM până la 19\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_poster14 .pptx



În programele de educație electorală și informare a alegătorilor toate materialele elaborate trebuie să aibă un caracter neutru și să ofere informație corectă și obiectivă.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II.ORGANIZAREA ALEGERILOR</h2> <h3>13. VALORILE CETĂȚENEȘTI: PARTICIPAREA</h3>                                                                                  |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să adopte motivat o poziție Pro sau Contra;</li> <li>• să argumenteze importanța participării tinerilor la vot.</li> </ul> |
|    | <p>14+</p>                                                                                                                                                          |
|    | <p>35 minute</p>                                                                                                                                                    |
|   | <p>Foi albe format A4<br/>Cartonașe DA/NU<br/><b>FA_RF_PROF_EC_2023_Afirmatii.pptx</b></p>                                                                          |
|  | <p>Conversația euristică<br/>Joc didactic DA/NU<br/>Freewriting</p>                                                                                                 |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



**Subliniați:** Evoluția proceselor electorale este una continuă, în urma evaluării situațiilor de moment, se propun reforme pentru îmbunătățirea procesului. Fiecare persoană are propria părere referitor la acestea.

**Afișați din timp** pe pereți diametral opuși 2 indicatoare: **De acord/Nu sunt de acord**.

**Proiectați** pe rând 1-7\_FA\_RF\_PROF\_EC\_2023\_Afirmatii .pptx

**Rugați** participanții și participantele să ia o poziție: **de acord, nu sunt de acord** și să o argumenteze.

**Luați** 2-3 opinii la fiecare afirmație.

**Moderați** discuția.

Întrebați participanții și participantele, la finalul celor 7 afirmații, dacă nu au avut tendința să se poziționeze acolo unde s-au poziționat majoritatea, chiar dacă au avut rezerve.



**Solicitați-le să scrie** timp de 2 minute despre cum se simt atunci când iau o decizie la un subiect controversat și să prezinte.

**Discutați** ce valori personale îi ajută să ia decizia.



Prin discuții cu alții, noi analizăm și tragem propriile concluzii referitor la unele lucruri mai controversate. E important să încercăm să analizăm anumite afirmații/situații din mai multe perspective, înțelegând oportunitățile și dezavantajele.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h3>III. PARTICIPAREA CIVICĂ</h3> <h4>DEZBATEREA CU TEMATICĂ ELECTORALĂ</h4>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să simuleze dezbateri specifice campaniei electorale școlare;</li> <li>• să dezbată idei în echipe pe o anumită temă, prin utilizarea unor argumente structurate;</li> <li>• să participe în dezbateri pentru a simula exercițiul specific campaniei electorale școlare;</li> <li>• să conștientizeze că cea mai bună strategie în dezbateri este câștigul și respectul reciproc.</li> </ul> |
|    | <p>14+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|   | <p>45+45 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|  | <p>Foi albe format A4</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|  | <p>Conversația euristică<br/>Dezbateri format liber<br/>Dezbateri în format Karl Popper<br/><b>MS_RF_PROF_EC_2023_Sarcini portocala.doc</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |



### ETAPA I (modelul liber de dezbateri)

Evidențiați **ideea** că dezbaterile pot genera discuții aprinse între participanți și pot degenera în tensiuni sau conflicte care se pot întinde mult timp după încheierea dezbaterii.

**Explicați**, la începutul dezbaterii, că acest exercițiu seamănă cu un joc de rol, iar la sfârșit o să rugați toți elevii „să-și dea jos de pe cap pălăria” pe care au purtat-o în timpul rolului.

Activitatea fizică comună este foarte importantă pentru ieșirea din rol.

**Alegeți** subiectele pentru dezbateri:

- Prefer să votez într-o funcție de conducere pe cineva foarte priceput, dar mai rigid versus cineva prietenos și deschis, dar nu atât de competent.
- Un lider trebuie să țină cont de părerea oamenilor și să se consulte cu ei chiar și după ce a fost ales.
- Dreptul de vot ar trebui introdus de la 16 ani.
- Alegerile ar trebui să se desfășoare într-un singur tur.
- Cetățenii recent mutați într-o țară ar trebui să aibă drept de vot.



- Avantajele majorității relative  
(<https://youtu.be/s7tWHJfhiyo>)



- Avantajele votului alternativ  
(<https://youtu.be/3Y3jE3B8HsE>)



- Avantajele votului mixt proporțional  
(<https://youtu.be/QT0l-sdoSXU>)



- Avantajele votului transferabil  
(<https://youtu.be/l8XOZJkozfl>)

**Moderati** dezbaterile.

- Amenajați spațiul pentru a delimita echipa *Contra* de echipa *Pro*.
- Împărțiți elevii în două echipe.
- Prin tragere la sorți, echipele adoptă o poziție pro/contra față de subiect.
- Elevii sunt încurajați să-și expună părerile în mod argumentat, civilizat și cu respect.
- Elevii adresează întrebări celorlalți colegi, răspund și argumentează.

## ■ **ETAPA II** (*modelul II Dezbateri în format Karl Popper*)

**Menționați** că în cele ce urmează vom vorbi despre candidați. Sarcina candidaților nu este simplă deloc. Ei trebuie să vină în fața alegătorilor cu un program concret de activități pe care se angajează să le realizeze în cazul în care vor fi aleși. Pentru a câștiga simpatia publicului este nevoie de un program electoral bun, dar și de abilități de convingere avansate.

**Menționați** că va urma un exercițiu, care are ca scop exersarea unei dezbateri

**Divizați** toți participanții în două echipe.

Împărțiți instrucțiunile la fiecare grupă.

Vezi: MS\_RF\_PROF\_EC\_2023\_Sarcini portocala.doc

**Alocați** maxim 5 minute pentru lucru în grup.

**ECHIPA 1** – Aveți nevoie să obțineți de la autorități un camion de portocale, deoarece cercetările care le-ați făcut până acum au demonstrat ca sămburii de portocală au substanțe active ce ameliorează memoria. Trebuie să aduceți argumente de ce anume echipa voastră trebuie să ia camionul cu portocale.

**ECHIPA 2** – Aveți nevoie să obțineți de la autorități un camion de portocale, deoarece cercetările pe care le-ați făcut până acum au demonstrat că anume coaja de portocală are substanțe active ce previn virozele. Trebuie să aduceți argumentele de ce anume echipa voastră trebuie să ia camionul cu portocale.

**Prezentarea** grupurilor după următoarea structură:

O runda de dezbateri este compusa formal din 10 secțiuni distincte: 6 discursuri și 4 runde de chestionare încrucișată, după cum urmează:

**A1: Prima pledoarie constructivă afirmatoare (6 minute)**

CX1: N3 pune întrebări lui A1 (3 minute)

**N1: Pledoaria constructivă negatoare (6 minute)**

CX2: A3 pune întrebări lui N1 (3 minute)

**A2: Pledoaria afirmatoare de reconstrucție (5 minute)**

CX3: N1 pune întrebări lui A2 (3 minute)

**N2: pledoaria negatoare de reconstrucție (5 minute)**

CX4: A1 pune întrebări lui N2 (3 minute)

**A3: pledoaria finală a echipei afirmatoare (5 minute)**

**N3: pledoaria finală a echipei negatoare (5 minute)**



### Întrebați echipele:

- Care a fost scopul grupului vostru?
- De ce credeți că ați obținut/nu ați obținut ce v-ați propus?
- Care este rezultatul dezbaterilor? Răspuns – o echipă a pierdut.
- Ar putea dezbaterile să aibă un alt rezultat?
- De ce este important să ne putem susține argumentat punctul de vedere?

# ACTIVITĂȚI ÎN GRĂDINIȚĂ

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. ORGANIZAREA ALEGERILOR</h2> <h3>15. EDUCAȚIE ELECTORALĂ TIMPURIE: CE SUNT ALEGERILE?</h3>                                                                                                                                         |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să simuleze procedurile electorale din secția de votare;</li> <li>• să argumenteze importanța alegerilor ca un mijloc cheie pentru promovarea responsabilității și controlului civic.</li> </ul> |
|    | <p>5+</p>                                                                                                                                                                                                                                 |
|    | <p>50 minute</p>                                                                                                                                                                                                                          |
|   | <p>Foi albe și negre<br/>Urna de vot<br/>Cabina de vot<br/>Buletine de vot<br/>Cadouri pentru copii (benzi desenate electorale)</p>                                                                                                       |
|  | <p>Discuția euristică<br/>Joc de rol: simularea alegerilor<br/>Demonstrația</p>                                                                                                                                                           |



### ETAPA I

**Salutați** copiii. **Prezentați-vă.**

**Întrebați:** Copii, vă place să luați decizii?

Părinții sau doamnele educatoare/educatori vă permit să luați decizii? **Luați** 1-2 răspunsuri.

**Întrebați** Ce fel de decizii? **Luați** 1-2 răspunsuri.

**Concretizați** (dacă copiii ezită): cine de dimineața a ales singur/ singură cu ce se va îmbrăca la grădiniță? Dar cine seara alege ce gustare să aibă sau ce să bea – lapte, ceai sau compot?

**Luați** 1-2 răspunsuri.

**Identificați** 1-2 copii care au răspuns afirmativ la întrebările de mai sus și întrebați cum se simt ei atunci când trebuie să aleagă/ decidă?

**Precizați:** E greu sau ușor? De ce?

**Concluzionați** că, în fiecare zi suntem puși în fața unor alegeri – mergem în parc sau la film, citim „Alba ca Zăpadă și cei șapte pitici” sau vizionăm „101 Dalmățieni” și așa mai departe. Cu cât creștem mai mari, cu atât deciziile sunt mai multe, mai diverse și mai complicate. Oamenii mari, de exemplu, aleg persoana care conduce orașul (primarul) sau chiar țara (președintele). Unele decizii sunt personale și depind numai de noi. De exemplu, eu prefer ciocolata albă și ori de câte ori am posibilitatea mi-o cumpăr și o mănânc. Alte decizii sunt colective și se răsfrâng asupra mai multor oameni – de exemplu, dna educatoare vă întreabă ce poveste să vă citească înainte de

somnul de la amiază – dacă mai mulți copii spun că vor să asculte „Scufița Roșie”, atunci toată grupa va asculta Scufița Roșie.

**Concretizați:** Vi s-a întâmplat așa ceva? Când anume? Cum v-ați simțit?



Când suntem în colectivitate, de exemplu, în grupă, luăm deciziile împreună și le respectăm fiecare. E important să găsim o soluție/o decizie pe care majoritatea să o susținem, iar o dată aleasă o decizie, fiecare o vom respecta, chiar dacă ne-am dorit inițial altceva.

## ■ ETAPA II

**Anunțați** copiii că le veți propune un joc. Toți copiii trebuie să se ridice.

**Anunțați** că ei trebuie să aleagă între 2 tipuri de activități: să coloreze sau să facă puzzle.

**Rugați** pe cei care preferă să coloreze să sară în sus. **Mulțumiți.**

**Rugați** pe cei care preferă să facă puzzle să bată din palme. **Mulțumiți.**

**Apreciați** la ochi și enunțați care preferință a copiilor a câștigat.

**Explicați** – Voi acum ați votat. Această modalitate de vot este veselă, dar nu putem ști cu exactitate rezultatele alegerilor.

**Spuneți** că veți încerca acum altă modalitate.

**Plasați** în colțuri diferite ale sălii indicatoare cu imaginea a diferitor fructe.

**Rugați** copiii să se deplaseze spre fructul pe care îl preferă.

**Puneți-le** să se numere de la **1** la **n** pentru a determina fructul câștigător.

**Menționați** că atunci când alegători nu sunt foarte mulți, este posibil de organizat în așa mod alegerile.

**Întrebați-i** ce putem face dacă avem mulți alegători? De exemplu, nu doar copiii dintr-o singură grupă, dar din toată grădiniță sau din tot orașul sau dacă copiii din toată țara vor participa?

**Verificați** dacă cineva are vreo soluție. **Apreciați** prin laudă moderată.

**Repartizați** fiecărui copil două foi de format A5: una de culoare albă și alta de culoare neagră. **Rugați-i** să mototolească fiecare foaie în parte astfel încât să obțină 2 bulgărași de hârtie.

**Explicați** că acum ei vor vota așa cum se făcea în Grecia Antică.

**Explicați** că se vor apropia cu urna de vot de fiecare dintre ei.

**Enunțați condiția:** Dacă credeți că copiilor trebuie să li se permită să meargă prin băltoace când plouă, aruncați în urna bulgărașul alb, iar dacă sunteți împotriva – aruncați în urnă bulgărașul negru.

**Răsturnați** urna pe masă și **numărați** voturile împreună cu copiii.

**Anunțați** opțiunea câștigătoare.



**Menționați** că în cazul votării cu bile nu se respectă secretul votului (toată lumea a văzut cine și pentru ce a votat), iar asta ar putea provoca supărare și discuții.

**Întrebați-i** de ce oare pot apărea neînțelegeri.



Secretul votului este drept fundamental al alegătorului.

- Aceasta înseamnă că fiecare are dreptul să aleagă așa cum crede el/ea mai bine și să nu fie influențat de nimeni.
- În prezent, la noi în țară, sunt folosite buletine de vot de hârtie și cabine de vot care asigură că nimeni nu vede ce alegeți.

### ■ ETAPA III

**Întrebați** dacă cineva dintre copii a fost anul trecut cu părinții sau bunicii la votare.

**Rugați-i** să descrie procesul.

**Explicați** participanților că acum ei vor avea posibilitatea să fie alegători și să voteze la fel cum au făcut-o părinții sau bunicii lor.

**Prezentați** opțiunile din buletinul de vot și **explicați** că, pe rând, ei vor intra în cabina de vot și vor pune ștampila în dreptul desenului animat preferat. Apoi vor îndoii buletinul de vot și îl vor introduce în urna de vot.

**Desfășurați** votarea discutând între timp cu copiii de la ce vârstă e permisă votarea și în baza la ce se poate de votat etc.

**Numărați** în mod transparent buletinele de vot (demonstrând fiecare buletin tuturor participanților).

**Anunțați** câștigătorul și spuneți că le veți lăsa filmul ales pentru ca să-l vizioneze mai târziu împreună cu toată grupa!



Astăzi, împreună am văzut cum funcționează democrația.

Fiecare cetățean contează și are dreptul la vot secret.

**Mulțumiți-le** copiilor pentru participare activă.

**Oferiți-le** Revista de benzi desenate, prezentându-l pe personajul ei principal – Aricelul Arci, un cetățean activ care știe totul despre democrație și alegeri.



|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <b>16. ARCI NE ÎNVAȚĂ DESPRE ALEGERI</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să identifice prenumele și identitatea lui Arci;</li> <li>• să numească modalitățile de realizare a unui vot;</li> <li>• să deseneze modalitățile de exprimare a votului, cu diferite materiale (tehnici).</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                |
|    | 6-7 ani                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|    | 50 minute                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|   | <p>Ecusoane, filmuleț educativ „Copii despre alegeri” (<a href="https://www.youtube.com/watch?v=yClhbXL2DGo">https://www.youtube.com/watch?v=yClhbXL2DGo</a>), plastilină, fișe de lucru, foi A4, clei, pensule, creioane, markere, hârtie colorată, boxă, televizor, notebook, proiector, ecran, cardul cu imaginea lui Arci, cutie, Puzzle cu Arci, cardurile „Arci te provoacă la joacă!”</p> <div data-bbox="852 910 976 1034">  </div> |
|  | Conversația, explicația, descrierea, observarea, exercițiul, discuția dirijată, jocul, demonstrația                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



### ETAPA I

**Explicați** copiilor că azi vor avea posibilitatea să se salute în modul dorit.

Copiii se vor saluta utilizând diferite forme de salut după alegere.

Copilul indică forma dorită de salut de pe panou. Educatorul și copilul se vor saluta conform alegerii făcute de către copil.



### ETAPA II

**Anunțați** copiii că le veți propune un joc didactic „Ghici cine este?”

Copiii găsesc o cutie. În cutie e imaginea oaspetelui (ariciul ARCI).

Un copil este invitat în față să ia cardul cu imaginea lui ARCI din cutie, fără a divulga cine este reprezentat.



Pe rând, ceilalți copii adresează întrebări pentru a identifica cine/ce este redat pe card, iar copilul din față răspunde prin „DA” sau „NU”.

De exemplu, se pun întrebări de genul: Este animal? Unde trăiește? Cât de mare este? Este un animal domestic sau sălbatic? etc.

După ce au aflat cum arată noul prieten, se propune copiilor să decodifice prenumele personajului scriind inițialele denumirilor vietăților din imaginile propuse, care sunt descoperite prin ghicitori.

|                                                                                   |                                                                                   |                                                                                   |                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |
| A                                                                                 | R                                                                                 | C                                                                                 | I                                                                                 |

Copiii descoperă prenumele noului prieten – ARCI.

### ETAPA III

Arci vine cu un mesaj în care roagă copiii să-l ajute să facă o alegere dintre 3 piese de vestimentație, fiindcă trebuie să participe la un eveniment foarte important.

Copiii bifează vestimentația potrivită pentru un eveniment important.

|                                                                                   |                                                                                   |                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |
| <input type="checkbox"/>                                                          | <input type="checkbox"/>                                                          | <input type="checkbox"/>                                                          |



#### Întrebați copiii:

- Ce piese vestimentare sunt redată?
- Când le putem îmbrăca?
- Câte bife are fiecare?
- Ce putem spune în urma realizării sarcinii?
- Ce înțelegeți prin eveniment important?
- Ce ați făcut prin acest exercițiu?
- Cum ați realizat alegerea? (prin bifă).



Copii, atunci când ați ales piesa vestimentară, ați participat într-un exercițiu de a alege. Ați ALES/ați VOTAT ceva.

Fiecare **Bifă = un Vot** pentru îmbrăcămintea aleasă. Iar piesa vestimentară care a obținut cele mai multe voturi a fost selectată ca fiind cea mai potrivită pentru ARCI.

În timpul alegerii pe care ați făcut-o, fiecare din voi și-a exprimat dorința și a votat pentru ceea ce i-a plăcut. Prin vot putem decide și alte lucruri importante din viața noastră.

**Propuneți** vizionarea filmulețului educativ „Copiii despre alegeri” (intervalul 0-30’) –  
<https://www.youtube.com/watch?v=yClhbxL2DGo>



### Întrebați-i pe copii:

- Despre ce este acest filmuleț de scurt metraj?
- De ce este nevoie de alegeri? Ce au spus copiii?
- Ce trebuie să alegă?
- Dar în afară de primar cine mai este votat de cetățeni?
- Amintiți-vă când, în ce mod și ce ați făcut astăzi prin alegere? (la sosirea la grădiniță am ales centrul scriindu-ne prenumele, ne-am salutat prin selectarea formei de salut din imaginile panoului, am ales vestimentația potrivită pentru Arci prin bifare).
- Numiți care din alegerile făcute a fost luată ca una comună pentru tot grupul de copii?
- Dar în filmuleț ce s-a ales în comun?
- Ce modalități de alegere s-au folosit în ambele cazuri?



Atunci când într-un grup de oameni sunt mai multe păreri/preferințe, pentru a se lua o decizie, fiecare părere/preferință este pusă la vot, și cea care adună mai multe voturi devine câștigătoare și comună pentru tot grupul. Acest procedeu se numește ALEGERI.

Alegerile se pot face prin diferite modalități de a vota (bifare, ridicarea mâinii, ștampilare), iar supuse votului pot fi nu doar obiecte/lucruri, dar și oameni așa cum ați văzut în filmuleț.

Arci le mulțumește copiilor pentru alegerea vestimentației, pe care o va purta la un eveniment important despre care le va povesti copiilor la următoarea activitate.

**\*Notă:** Pentru a exersa repetat procedura de alegere, educatorul poate propune copiilor să voteze o activitate pe care ar dori să o realizeze la plimbare.

Fiecare copil își va scrie numele pe un sticker și îl va plasa în dreptul activității preferate.

Educatorul solicită copiilor să numere câte nume a acumulat fiecare activitate.

Un copil scrie în dreptul fiecărei activități cifra corespunzătoare.

Se anunță activitatea cu cele mai multe voturi.

## ■ ETAPA IV

**Sugestii de activități pe centre de interes:**



✓ **ARTĂ**

**Redați** episodul îndrăgit din filmul educativ „Copiii despre alegeri” – <https://www.youtube.com/watch?v=yClhbxL2DGo&ab>

### ✓ ALFABETIZARE

**Colorați** literele care formează cuvântul ALEGERE.

**Alcătuiți** cuvinte noi cu ajutorul literelor din cuvântul ALEGERE.

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| i | h | a | r | n | i | c | l | n |
| a | m | a | b | i | l | j | g | d |
| u | d | c | g | e | n | r | t | o |
| r | e | s | p | e | c | t | u | o |
| p | g | m | i | u | b | i | t |   |

### ✓ ȘTIINȚE

**Votați** pentru unul dintre produsele alimentare propuse.

**Numărați** voturile.

**Comparați** numărul de voturi utilizând semnele inegalității (<, >, =).

**Spuneți** de ce **ați ales așa**.



### ✓ JOCURI MANIPULATIVE

**Formați** puzzle-ul din setul cu Arci.

**Descoperiți** cuvintele din jocul cu carduri „Arci te provoacă la joacă!”.

La finele orei, **rugăți** copiii să numească 3 lucruri care le-au învățat la activitate și 3 întrebări care au rămas neclare.

Pentru extinderea activității, **rugăți** copiii să aleagă împreună cu familia 2 locuri interesante din localitatea în care locuiesc pe care să le viziteze în ziua de duminică.



|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>17. URNA ȘI BULETINUL DE VOT</h2>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să descrie, coerent, procedura de vot respectând consecutivitatea evenimentelor;</li> <li>• să participe la luarea deciziilor în comun, în diferite contexte;</li> <li>• să alcătuiască un buletin de vot;</li> <li>• să demonstreze inițiativă și curiozitate în descoperirea noului.</li> </ul>                                                                                                                            |
|    | <p>6-7 ani</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|    | <p>50 minute</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|   | <p>Cutii, buletine de vot improvizate, ștampile, filmuleț educativ, laptop, proiector, ecran, lipici, cariocă, materiale din natură, fâșii colorate, imagini cu oameni în cadrul alegerilor etc.</p> <p>Filmul „Votul pe înțelesul copiilor”</p> <p><a href="https://www.youtube.com/watch?v=kzYTBKnwgFA&amp;t=50s">https://www.youtube.com/watch?v=kzYTBKnwgFA&amp;t=50s</a></p>  |
|  | <p>Observare, descoperire, conversație, lucrul cu vocabularul, jocul didactic, vizionare</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



### ETAPA I

**Explicați** copiilor că azi vor învăța o nouă formulă de salut – **salutul prietenesc**, după cuvântul „dimineața” oferim o descriere a acesteia, iar apoi numele a celor ce se salută.

*Exemplu:*

**Educator:** – *Bună dimineața cu soare, Dragoș!*

**Copil:** – *Bună dimineața cu zâmbete, doamna educatoare!*

### ETAPA II

După finalizarea salutului deodată se aude o bătaie în ușă.

**Educatorul:** *Copii, ce se aude? Cine poate fi?*

Poștașul aduce o scrisoare copiilor.

Educatorul îi dă citire.

*„Dragi prieteni! Vă îndemn să găsiți 3 obiecte pe care nu le-ați întâlnit până acum în grupa voastră.*

*Cu drag, prietenul vostru, Arci!”*

Joc didactic „Găsește obiectul”: educatorul propune copiilor să găsească obiectele menționate de Arci.

Copiii găsesc 3 cutii de diferite culori și o scrisoare adresată lor: *„Prieteni, ajutați-mă să înțeleg care este utilitatea acestor cutii și care este cea mai potrivită cu portul meu pe care l-ați ales la activitatea precedentă”.*





## Întrebați-i pe copii:

- De la cine e scrisoarea?
- Ce ne roagă Arci?
- Ce culori au cutiile?
- Cu ce se aseamănă după ordinea aranjării culorilor?
- Ce este tricolorul?
- În ce țară trăim?
- Cum se mai numește persoana care conduce o țară?
- Cum este un președinte?
- Cum poți ajunge să fii numit președinte, după părerea voastră?

Educatorul propune copiilor vizionarea filmulețului „Votul pe înțelesul copiilor”: <https://www.youtube.com/watch?v=kzYTBKnwgFA&t=50s>



Educatoarea familiarizează copiii cu noțiunea de **buletinul de vot** și **urna de vot**, ghidând discuția în baza celor vizionate și respectând algoritmului de discuție:

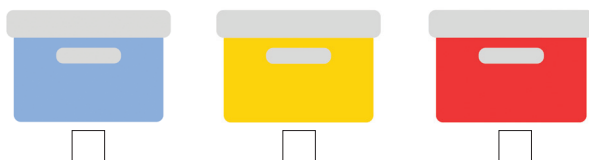
- Ce este redat în filmuleț?
- Pe cine putem vota?
- Unde plecăm să votăm?
- Pe ce aplicăm votul? (buletin de vot)
- Unde punem buletinul de vot?
- Din cele aflate în cadrul acestor activități, cum credeți, ce eveniment important va avea loc în pădure?

Educatorul propune copiilor să aleagă cutia potrivită pentru Arci.

Fiecare copil primește câte un „**buletin de vot**” și este îndemnat să marcheze, prin ștampilare, cutia potrivită, după părerea lor.

| BULETIN DE VOT                                                                      |                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|  | <input type="radio"/> |
|  | <input type="radio"/> |
|  | <input type="radio"/> |

După realizarea votului se invită 3 copii care vor număra voturile obținute pentru fiecare cutie. Rezultatul îl vor nota pe panou.



Se selectează cutia care a acumulat cele mai multe ștampile.

**Pauză dinamică „Marșul lui Arci”:** copiii se adună în Cerc mare și bat din palme spunând:

**Un-doi, un doi,  
Cetățenii suntem noi.**

Bat din picioare spunând

**Trei-patru, trei- patru  
Noi suntem Statul.**

Bat din palme deasupra capului

**Cinci-șase-șapte, cinci-șase-șapte  
Cu Arci ajungem departe**

**Opt-nouă-zece, opt-nouă-zece  
Învățăm corect a alege!**

Educatoarea **va întreba** copiii: La ce am participat noi? Cum am ales? Care cutie a devenit potrivită pentru Arci? De ce?



Prin votare putem să alegem nu doar obiecte sau activități, dar și oameni care să ne reprezinte.

Astfel, prin procedura de alegeri este ales președintele țării noastre și primarul localității noastre.

Educatorea **va întreba** copiii:

- Cine îmi poate spune numele președintelui Republicii Moldova?
- Cine îmi poate spune numele primarului?

Arci le mulțumește copiilor pentru alegerea cutiei, pe care o va folosi ca urna de vot în cadrul alegerilor din pădure.

Tranziția la următoarea activitate se va realiza sub formă de joc, prin efectuarea mișcărilor corespunzător versurilor:

Bat din palme: **Clap-clap-clap!**

Din picioare: **Trap-trap-trap**

**Ne-nvârtim, ne răsucim**

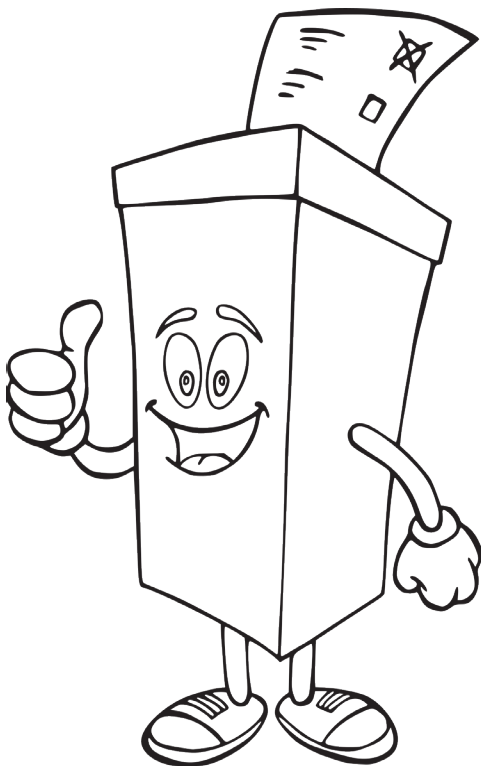
**Și la centre noi pornim.**

### ■ ETAPA III

**Sugestii de activități  
pe Centre de interes:**

#### ✓ ARTĂ:

- Colorați imaginea propusă și aplicați-o pe cutie, personalizând Urna de vot.
- Decorați urna de vot cu materiale potrivite pentru a o face specifică alegerilor din pădure (prin utilizarea materialelor din natură, materialelor de decor).



### ✓ ȘTIINȚĂ:

- Alcătuiți un buletin de vot din pozele a cinci candidați la funcția de Președinte al țării.
- Numărați, din lista prezentată, câți președinți au fost la conducerea Republicii Moldova până în prezent.

### ✓ BIBLIOTECĂ/ALFABETIZARE:

- Descrieți acțiunile oamenilor din tabloul propus (o imagine cu oameni în cadrul alegerilor).
- Alcătuiți verbal o urare/felicitare pentru o persoană care devine câștigătoare în cadrul alegerilor la funcția de președinte al țării.

Pe final, **propuneți** copiilor să deseneze acasă imaginea unde au mers cu părinții la alegeri și ce au memorizat din acea experiență.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <b>18. ALEGERILE DIN PĂDURE</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• să formuleze răspunsuri complete, detaliate în baza textului audiat (poveștii dramatizate);</li> <li>• să coreleze comportamentul personajelor cu întâmplările din viața personală;</li> <li>• să redea imaginea eroului/eroilor îndrăgit/ți din povestea dramatizată, utilizând o varietate de ustensile și materiale;</li> <li>• să confecționeze urna din vot după modelul dat;</li> <li>• să exprime atitudini în raport cu acțiunile personajelor.</li> </ul> |
|    | 6-7 ani                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|   | 50 minute                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|  | <p>Paravan, păpuși de mână, scrisoare, fișe de lucru, foi A4, clei, imagini, carton, puzzle, mozaic, foarfece, baloane, clame</p> <p>Spectacolul radiofonic pentru copii „Arci și Sfatul Pădurii”</p> <p></p> <p><a href="https://www.youtube.com/watch?v=NpeqLYIVhaA">https://www.youtube.com/watch?v=NpeqLYIVhaA</a></p>                                                                                               |
|  | <p>Conversația, explicația, metoda interactivă</p> <p>Explozia stelară, teatru de păpuși, învățarea dirijată, exercițiul, observarea, jocul</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

## ACTUALIZARE/INTRARE ÎN TEMĂ



### ETAPA I

**Explicați** copiilor că azi se vor saluta utilizând *Salutul mai multor popoare*:



### ETAPA II

După finalizarea salutului, deodată poștașul aduce o invitație de la Arci.

Arci invită copiii la alegerile din pădure.

Întrebați copiii:

- Unde ne invită Arci?
- Ce sunt alegerile?
- Cum se realizează alegerile?
- Când se organizează alegerile?
- Unde putem organiza alegerile?
- Ce eveniment important va avea loc în pădure?

Educatorul propune copiilor să asculte spectacolul radiofonic „Arci și Sfatul Pădurii” <https://www.youtube.com/watch?v=NpeqLYIVhaA>.

După ce copiii au ascultat povestea, educatorul inițiază conversația euristică în baza celor auzite:

- Despre ce se relatează în povestea vizionată?
- Ce trebuiau să aleagă locuitorii pădurii?
- Între cine era dusă lupta?
- Ce este Sfatul Pădurii?
- Cu cine s-a întâlnit Arci în drum spre Poiana Liliiecilor?

- Cu ce problemă s-au ciocnit viețuitoarele pădurii?
- Cine a reparat podul?
- De cine s-au speriat animalele? De ce?
- Cu cine s-a întâlnit Arci în Poiana Liliiecilor?
- Ce a spus cocostârcul?
- Ce trebuia să facă fiecare alegător?
- Ce a uitat lupul?
- Ce și-au planificat cioarele?
- Cine a câștigat alegerile?
- Cum credeți de ce este important să participăm la alegeri?
- Cine din voi ați participat la alegeri cu părinții voștri?



În realitate, în cadrul alegerilor, dacă unul din candidați reușește să acumuleze **jumătate** din numărul total de voturi + **1 vot**, atunci el se consideră câștigător al acestor alegeri.

### ■ ETAPA III

Tranziția la activitatea pe centre de interes se va realiza prin jocul distractiv „Descoperă ce e înăuntrul”.

**Propuneți** copiilor să-și aleagă un balon și să-l spargă. În fiecare balon este notat centrul de interes în care va lucra la activitate.

#### ✓ ARTĂ

- Redați imaginea eroului/eroilor îndrăgit/ți din povestea dramatizată, utilizând o varietate de ustensile și materiale.
- Confectionați urna de vot după modelul propus.

### ✓ ALFABETIZARE

- Creați cartea „Alegerile din pădure”.
- Determinați care nume de personaje din poveste sunt alcătuite dintr-o silabă, 2 silabe, 3 silabe și 4 silabe.

### ✓ ȘTIINȚE

- Încercuiți obiectele care se găsesc într-o secție de votare.
- Descompuneți cifra care determină numărul de personaje din povestea vizionată.
- Ordonăți în șir crescător eroii poveștii după mărime.

### ✓ JOCURI MANIPULATIVE

- Găsiți umbra animalului.
- Redați imaginea eroului preferat cu ajutorul mozaicului.
- Formați puzzle-ul cu secvența din poveste.

### ✓ BLOCURI

- Construiți o secție de votare din viitor.

Pentru extindere **propuneți** copiilor să alcătuiască o povestire în baza evenimentelor trăite în timpul alegerilor la care au participat cu părinții.

## ACTIVITĂȚI DE ENERGIZARE

|                                                                                     |                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <b>I. CERCUL CU PRENUME</b>                                                                                                      |
|    | <p>Participanții(-tele) vor fi ghidați să se prezintă și să facă cunoștință cu ceilalți(-te) participanți(-te) la instruire.</p> |
|    | <p>Toate vârstele</p>                                                                                                            |
|    | <p>20-25 minute (în funcție de grup)</p>                                                                                         |
|   | <p>-</p>                                                                                                                         |
|  | <p>Un spațiu deschis</p>                                                                                                         |



**Folosiți** un spațiu deschis și **cereți** participanților și participantelor să formeze un cerc.

**Menționați** că, în continuare, vom face un exercițiu care ne va ajuta să aflăm și să memorizăm numele celorlalți participanți și participante.

**Explicați:** Dumneavoastră, în calitate de formator, veți începe primul anunțându-vă numele și făcând o mișcare energică.

Exemplu: *Lucia – mâinile ridicate în sus.*

Următorii participanți repetă toate numele și mișcările auzite/văzute anterior și ulterior se prezintă și el/ea.

La final, formatorul finalizează exercițiul, solicitându-le participanților să repete, simultan, cu toții numele și mișcările tuturor.

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>II. SUNT DEOSEBIT/Ă!</h2>                                                                                                                                                                                                   |
|    | <p>Participanții(-tele) vor fi ghidați(-e) să se prezinte și să facă cunoștință cu ceilalți participanți și participante la instruire, contribuind la formarea unei atmosfere prietenoase, încurajând comunicarea asertivă.</p> |
|    | <p>Toate vârstele</p>                                                                                                                                                                                                           |
|    | <p>20-25 minute (în funcție de grup)</p>                                                                                                                                                                                        |
|   | <p>Scaune</p>                                                                                                                                                                                                                   |
|  | <p>Un spațiu deschis</p>                                                                                                                                                                                                        |



**Amenajați** scaunele în formă de cerc.

**Explicați** regulile jocului: fiecare participant(-ă), pe rând, va spune o caracteristică care, după părerea lui/ei, îl/o deosebește de alții începând fraza cu sintagma „Sunt deosebit/ă deoarece...”.

Dacă altcineva din grupă a menționat același aspect, a mai făcut/posedă/poate acest lucru, atunci se așază în brațele acelei persoane. În acest caz, trebuie repede să inventeze alt argument de ce el/ea este deosebit/ă.

Fiecare are dreptul la 3 încercări, dacă totuși nu găsește ce să spună despre el/ea neobișnuit, treceți la următorul(-oarea) participant(-ă).

Exemple:

*Sunt deosebit/ă deoarece cunosc 5 limbi străine.*

*Sunt deosebit/ă deoarece am acasă 7 pisici.*

*Sunt deosebit/ă deoarece mă ocup cu alpinismul.*

|                                                                                     |                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h3>III. SALUTUL ORIGINAL</h3>                                                                                                                        |
|    | <p>Participanții(-tele) vor fi ghidați(-e) să facă cunoștință cu ceilalți participanți(-e) la instruire, prezentându-se într-o manieră originală.</p> |
|    | <p>Toate vârstele</p>                                                                                                                                 |
|    | <p>20-25 minute (în funcție de grup)</p>                                                                                                              |
|   | <p>-</p>                                                                                                                                              |
|  | <p>Un spațiu deschis</p>                                                                                                                              |



**Rugați** participanții și participantele să formeze perechi.

**Explicați** că au la dispoziție 3 minute să creeze un salut original.

Exemplu: *salut cu talpa piciorului; lovitură de trei ori ușor pe frunte; săritură într-un picior.*

**Rugați** participanții și participantele să formeze un cerc și fiecare pereche va prezenta salutul inventat de ei celorlalți participanți care, toți vor răspunde imitând salutul.

**Adresați întrebări de reflecție:**

*Cum v-ați simțit?*

*Care vi s-a părut cel mai prietenos salut? De ce?*

*Dar cel mai puțin plăcut? De ce?*

|                                                                                     |                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <b>IV. SALUTUL MUT</b>                                                                                      |
|    | Participanții(-tele) vor fi ghidați să interacționeze non-verbal cu ceilalți participanți(-e) la instruire. |
|    | 10 +                                                                                                        |
|    | 25-30 minute (în funcție de grup)                                                                           |
|   | -                                                                                                           |
|  | Spațiu deschis                                                                                              |



**Rugați** participanții și participantele să se plimbe prin sală/coridor/curte.

**Anunțați** cu glas tare diferite modalități prin care membrii grupului urmează să se salute între ei.

**Explicați** că fiecare urmează să își găsească un partener/ă cu care se va saluta în modul respectiv.

**Menționați** că partenerii trebuie schimbați de fiecare dată.

Modalitățile de a se saluta sunt următoarele:

- Treceți unul pe lângă celălalt, dați din cap uitându-vă în altă parte!
- Zâmbiți larg, întindeți mâna dreaptă și strângeți energic mâna partenerului!
- Opriți-vă, întindeți mâinile în fața voastră ca pentru o rugăciune și înclinați-vă în mod ceremonios!
- Puneți mâna dreaptă în dreptul inimii și strângeți mâna partenerului cu mâna stângă!
- Opriți-vă, apropiați-vă frunțile unul de altul și dați din cap.
- Opriți-vă și dați-vă mâna privind în jos!
- Opriți-vă și țineți-vă de mijloc!
- Treceți indiferenți unul pe lângă celălalt!
- Faceți o plecăciune, întinzând mâinile în față!
- Treceți grăbiți unul pe lângă celălalt salutând cu mâna dreaptă în dreptul umărului!
- Opriți-vă, priviți-vă în ochi și bateți-vă pe umăr!

**Note:**

\* **Schimbați des comenzile** având grijă ca toți membrii grupului să aibă timpul necesar pentru a se saluta.

\*\* În funcție de grup (criteriu de vârstă, grad de familiaritate etc), **omiteți** acele forme de salut care credeți că ar putea genera situații confuze.

**Adresați întrebări de reflecție:**

*Cum v-ați simțit?*

*Care tip de salut vi s-a părut cel mai prietenos salut? De ce?*

*Dar cel mai puțin plăcut? De ce?*

*Pe care dintre acestea le-ați putea folosi în viața voastră cotidiană? Cu cine? De ce?*

*Cum credeți că ar reacționa, dacă le-ați propune un tip de salut din joc unor anumite persoane? De ce?*

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <b>V. CODUL DE CONDUITĂ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|    | <p>Participanții(-tele) vor fi ghidați:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• să stabilească un anumit set de reguli/limite de comportament în cadrul instruirii;</li> <li>• să agreeze sancțiunile corespunzătoare situațiilor de încălcare a regulilor de comportament.</li> </ul> |
|    | <p>7+</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|    | <p>20 minute (în funcție de grup)</p>                                                                                                                                                                                                                                                       |
|   | <p>Foi albe format A2 (4 foi), pixuri, carioci</p>                                                                                                                                                                                                                                          |
|  | <p>Lucrul în grup</p>                                                                                                                                                                                                                                                                       |



**Evidențiați ideea** că la începutul oricărei activități este important să se elaboreze reguli de comportament pe parcursul desfășurării activităților.

**Împărțiți** participanții în 4 grupuri.

**Rugați participanții** să stabilească regulile în cadrul activității (gr. 1 și 2) și sancțiunile (gr. 3 și 4), aplicabile în cazul încălcării regulilor stabilite.

Participanții vor nota sugestiile pe foi de flipchart (timp de 5 minute).

Ulterior, vor lucra în echipe unite (1-2; 3-4) pentru a stabili un set comun, urmare a discuțiilor și negocierilor.

Variantele finale le vor plasa pe un flipchart corespunzător, pe perete și le vor păstra pe toată durata sesiunii.

**Citiți** regulile (ce se poate și ce nu se poate) și sancțiunile indicate de participanți(-te) asigurându-vă că există un consens asupra acestora.

**Note:**

\* **Recomandați** utilizarea verbelor la forma pozitivă, pentru a stimula comportamentul proactiv și a nu inhiba participanții.

Ex. „Nu deranjăm pe alții cu sunetul de telefon!”.

Se va reformula în: „Ținem telefoanele pe silențios pentru a crea starea de bine și de confort tuturor!”.

\*\* **Atenționați** participanților că ei vor fi cei care vor avea obligația de notificare în cazul depistării încălcării unei reguli și de aplicare a sancțiunii.

\*\*\* **Stabiliți** modul de aplicare a sancțiunilor – de către grupul mare sau la alegerea participantului.

**Mulțumiți** participanților(-telor).

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <h2>VI. „BULGĂRI”</h2>                                                                                                                                                                            |
|    | <p>Participanții(-tele) vor fi ghidați:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• să numească problemele personale;</li> <li>• să conștientizeze consecințele problemelor ignorate.</li> </ul> |
|    | <p>7+</p>                                                                                                                                                                                         |
|    | <p>20 min.</p>                                                                                                                                                                                    |
|   | <p>Foi albe format A5, pixuri, carioci</p>                                                                                                                                                        |
|  | <p>Lucrul în grup</p>                                                                                                                                                                             |



**Evidențiați ideea** că fiecare om se confruntă cu anumite întrebări, situații dificile, probleme chiar. Pentru a putea lua o decizie privind soluționarea acestora, trebuie înainte de toate să le identifice.

**Menționați** că în cele ce urmează vom încerca să facem ordine în problemele pe care le avem – acasă, la școală, în localitate – și să vedem cine totuși ar trebui să le rezolve.

**Rugați** participanții și participantele, timp de 4 minute, să scrie pe foi A5 dificultățile cu care se confruntă ei/ele ca elevi(-e) în școala în care învață, ca locuitori ai satului/orașului lor.

Încurajați participanții(-tele) să identifice cât mai multe probleme.

**Divizați** grupul în 2 echipe și poziționați participanții (-tele) față-n-față.

Menționați că pentru fiecare, echipa din fața lor reprezintă părinții (în cazul problemelor legate de familie), profesorii (în cazul problemelor de la școală) sau primarul/primărita (în cazul problemelor din localitate).

**Rugați** participanții(-tele) să mototolească hârtiile sub formă de bulgări și să le arunce în direcția celor pe care ei îi consideră responsabili de soluționarea problemelor identificate.

**Alocați** maxim 3 minute.

**Opriți** participanții(-tele) și întrebați: cine totuși este responsabil de soluționarea problemelor identificate de ei?

Luați 2-3 răspunsuri.

**Menționați:** bulgării de hârtie reprezintă probleme nesoluționate din cauză că noi, în loc să ne axăm pe rezolvarea acestora, am încercat să dăm responsabilitatea pe altcineva. Atâta timp cât lăsăm soluționarea problemelor noastre pe umerii altor persoane, riscăm să rămânem cu ele nerezolvate. Trebuie să ne asumăm responsabilitatea și să încercăm soluționarea cât mai eficientă a acestor probleme prin diferite metode. Atunci când fiecare va fi „stăpân la el/ea acasă” sau pe domeniul lor de competență, atunci va fi ordine și în țară.

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral a dezvoltat un șir de programe, activități și concursuri pentru instituțiile de învățământ preșcolar, preuniversitar și universitar.

### **Programe de educație electorală:**

- Educație electorală timpurie „Ce sunt alegerile?”;
- Educație electorală pentru elevi/eleve din treapta primară „Alegerile și informarea”;
- Instruirea pentru alegerea Consiliului de elevi;
- Instruirea pentru alegerea proiectelor în cadrul proiectului „Bugetarea participativă în școli”.

### **Activități de educație electorală:**

- Tabăra aleșilor școlari;
- „Alegeri 4D – Conectează-te!”;
- Dezbateri.

### **Concursuri în domeniul electoral:**

- Concurs de eseuri;
- Concurs de pictură „VotART Junior”;
- Concurs de vlogging electoral: „Sunt jurnalist/jurnalistă în localitatea mea”;
- Jocul intelectual „Ce? Unde? Când?”.

Stimați colegi și colege, promotori ai educației electorale în rândul tinerilor, puteți realiza activitățile incluse în acest Kit în mod independent sau să invitați în acest scop formatorii și formatoarele CICDE la Dvs în instituție, expedind un email la adresa **info@cicde.md** sau efectua o vizită împreună cu elevii și elevele la sediul nostru.



PENTRU NOTIȚE

